Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

КОШТ НУМАРУ 5 кап.

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.

Невыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вараочаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА:	
На 1 месяц	90 к.
3	2 р. 70 к.
6	4 р. — к.
1 год	8 р. — к.
Зьмена адрасу: іншагароднія	20 к.
мясцовыя	10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ:	
За радок нанпарэлі пасьля тэксту	— р. 60 к.
За радок нанпарэлі насупрод тэксту	1 р. — к.
За радок нанпарэлі перад тэкстам	1 р. 50 к.

Сьпешныя на 50 проц. даражэй. Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ:	
За 1 дакумант	35 кап.
За кожны дадатковы	15
Беспрацоўн. і чырвонаармейцы за дакумант	15
За кожны дадатковы	5

Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, па ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і па ўсіх пашт.-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 177 (2355) Чацьвер, 2-га жніўня 1928 г.

Манэўр польскае дыплёматыі.

З палітагляду («Праўды»).

З таго часу, як між СССР і Польшчаю існуюць дыплёматычныя ўзаемаадносіны, у Маскве адбываецца ня першы па ліку кангрэс Камінтэрну. Аднак да гэтае пары з боку польскага ўраду ня было ніякіх пратэстаў ці скаргаў у зьвязку з гэтым.

І толькі зараз, у 28 годзе, і іменна ў сувязі з абгаворам на кангрэсе Камінтэрну пытаньня аб адносінах польскае работніцкае клясы і польскае кампартыі да ваенных падрыхтаваньняў польскага імпэрыялізму — урад Польшчы палічыў умесным і патрэбным стаць на шлях, які можа сьведчыць аб усім, што хочаш, апрача зацікаўленасьці польскага ўраду ў нармальных узаемаадносінах між Польшчаю і СССР.

Знаючы залежнасьць Польшчы ад ангельскага і францускага імпэрыялізму, можна наперад сказаць, што выступленьне польскага ўраду адносна прамовы т. Бухарына зьяўляецца выкананьнем «спэцыяльнага заказу» Парыжу і Лёндану, за што Польшча спадзяецца атрымаць адпаведныя «ўзнагароды» на міжнароднай арэне, ці будзе гэта паднесена ў выглядзе благаслаўленьня на расправу з Літвою, ці націску дзяржаў-пераможцаў на Нямеччыну.

Адначасна з гэтым, польскае выступленьне трэба разглядаць, як інэрцыю польскага ўраду, маючага на мэце замазаць той факт, што на тэрыторыі Польшчы працуюць пры падтрыманьні польскае ўлады белагвардзейскія арганізацыі, якія вядуць актыўную барацьбу з Савецкім Саюзам.

Нарэшце, выступленьне польскага ўраду прадыктавана, бязумоўна, унутраным становішчам Польшчы. Усякую праяву рэвалюцыйнага руху ў краіне называюць дзейнасьцю „платных агентаў Масквы", што палягчае польскаму фашызму распраўляцца з рэвалюцыйнымі работніцкімі і сялянскімі гушчамі, з камуністычным рухам у краіне.

Польскі ўрад надумаў рабіць вельмі сур'ёзны манэўр. Аднак, ужо зараз можна сказаць, што гэты манэўр мэты свайго не дасягне.

Ён ня мае тае сілы, каб схіснуць давер'е шырокіх працоўных гушчаў усяго сьвету да мірнае палітыкі Савецкага Саюзу, ён ня зломіць барацьбы польскае работніцкае клясы супроць польскае буржуазеі, супроць польскага мілітарызму.

Агрэсыўны тон „усходняе" палітыкі Польшчы.

Польскі ўрад выконвае антысавецкі заказ англа-францускага капіталу.

Пратэст Патэка проці... прамовы Бухарына.

ВАРШАВА, 26-7. Польскае тэлеграфнае агенцтва распаўсюджвае наступнае паведамленьне: „Польскі пасланьнік у Маскве Патэк 25-га ліпеня заявіў Карахану, часова выконваючаму абавязкі Чычэрына, пратэст проці прамовы Бухарына на 6-м кангрэсе Камінтэрну. Кажучы аб польскай камуністычнай партыі, Бухарын выказаў надзею, што кангрэсу дасьць Выканаўчаму Камітэту Камінтэрну паўнамоцтвы навесьці лад у гэтай партыі, каб яна магла стаць адною з галоўных сіл, якія знаходзяцца ў падначаленьні Камуністычнага Інтэрнацыяналу, і дзейнічаць у выпадку вайны ў якасьці салдата рэвалюцыі проці ўласнага ўраду.

Патэк заявіў Карахану, што зьмест прамовы Бухарына зьяўляецца ўмешваньнем ва ўнутраныя справы Польшчы і ўяўляе сабою грубае парушэньне пятага артыкулу Рыскага ўгавору.

Прадажныя пісакі за працаю...

ВАРШАВА, 28-7. Орган пілсудчыкаў «Глос Праўды», абмяркоўваючы даклад т. Бухарына на 6 усясьветным кангрэсе Камінтэрну і пратэст, заяўлены Патэкам Карахану, [illegible]

„Газэта Поранна два грошы" сёньня агаласіла вельмі востры артыкул, накіраваны проці СССР. Газэта зазначае, што савецкі ўрад абвінавачвае Польшчу ў [illegible] усіх краёў. Аўтар артыкулу радзіць польскаму ўраду энэргічна выступіць проці СССР.

Польшча у эканамічным паднявольеньні Амэрыкі.

Польска-савецкі канфлікт скончыцца без асаблівага абвастрэньня(?)

ВАРШАВА, 31-VII. У газэце «Экспрэс Поранны» агалошана тэлеграма бэрлінскага карэспандэнта агенцтва «Юнайтэд Прэс» [illegible]

[illegible]

ППС абвяшчае „вайну" пілсудчыне.

ВАРШАВА, 31-7. «Экспрэс Поранны» паведамляе, што ППС і «Вызваленьне» пастанавілі стварыць „камітэт абароны рэспублікі" для [illegible] „рэспубліканска-дэмакратычных ідэй".

Арганізацыя рабочых-мурынаў Прафінтэрнам.

[illegible]

Барацьба з небясьпекаю імпэрыялістычнае вайны

Даклад т. БЭЛЛА на VI кангрэсе Камінтэрну

Міжнародны імпэрыялізм імкнецца падначаліць свае ўнутраныя супярэчнасьці барацьбе з Савецкім Саюзам.

Антываенная барацьба павінна стаць асноўнаю задачаю ўсіх сэкцый Камінтэрну.

Пяць груп супярэчнасьцяй між імпэрыялістамі.

На вячэрнім пасяджэньні 31-га ліпеня кангрэс Камінтэрну перайшоў да 2-го пункту парадку дню—абгавору барацьбы з небясьпекаю імпэрыялістычнае вайны. З дакладам выступіў Бэлл (Англія).

Іншы раз мы чуем—сказаў Бэлл—што вайна распачнецца ў бліжэйшы час. Гэта лёгка можа даць вынікі. Усе камуністы павінны цьвёрда памятаць, што спаборніцтва між імпэрыялістычнымі групоўкамі і іх барацьба за рынкі зробяць вайну няўхільнаю.

У першую чаргу спаборнічаючымі групоўкамі зьяўляюцца імпэрыялісты Амэрыкі і Англіі. У зьвязку з хуткім ростам марскіх сіл Злучаных Штатаў, ангельская буржуазея сьпешна павялічвае свае марскія сілы. Між тым зусім ясна, што буржуазея Амэрыкі даволі моцная для таго, каб спусьціць на ваду столькі суднаў, колькі Англія і Францыя разам.

Другая група супярэчнасьцяй ахапляе Англію, Францыю і Італію. За апошні час ангельская буржуазея праводзіць новую лінію ў сваёй палітыцы ў адносінах да Францыі. Яна шукае збліжэньня з Францыяй, якая, дзякуючы стабілізаваньню франка, набыла зараз найбольшую незалежнасьць у галіне эканомікі і замежнае палітыкі. У зьвязку з гэтым збліжэньнем Англія робіць таксама пэўны нажым на Кітай. З другога боку, Англія вядзе актыўную антысавецкую палітыку, імкнучыся да заснаваньня агульнага фронту імпэрыялістычных дзяржаў, накіраванага супроць СССР. Гэтыя імкненьні таксама адбіваюцца на палітыцы Англіі ў адносінах да Францыі.

Трэцяя група супярэчнасьцяй ахапляе Францыю, Італію, Юга-Славію. Існуе пэўная небясьпека выбуху канфліктаў на Міжземным моры, якія могуць прывесьці да сусьветнае вайны; асабліва трэба мець на ўвазе тое вялізнае значэньне, якое ўяўляе сабою Міжземнае мора.

Наступная група супярэчнасьцяй ахапляе Францыю, Нямеччыну і Англію. Асноўнай крыніцай гэтых супярэчнасьцяй зьяўляецца канкурэнцыя на сусьветным рынку.

Нарэшце, апошняя група супярэчнасьцяй ахапляе Амэрыку, Японію і Англію. Гэтыя супярэчнасьці ствараюць рэальную пагрозу вайны на Далёкім Усходзе.

Антысавецкі фронт імпэрыялістаў.

Гэтае спаборніцтва імпэрыялістычных груповак адбіваецца на бурным росьце ўзброеньняў і падрыхтаваньняў да вайны. Побач з гэтым буржуазныя дзяржавы выступаюць супольна супроць СССР, як свайго агульнага ворага, і імкнуцца падначаліць свае спаборніцтва барацьбе з пралетарскай дзяржавай, у якой яны бачаць цэнтр сусьветнае рэвалюцыі. Гэтая антысавецкая кампанія праводзіцца ў першую чаргу Англіяй. Сымптомамі росту антысавецкіх тэндэнцый зьяўляюцца: англа-францускае збліжэньне, спробы ажыцьцёвіць эканамічную блёкаду СССР, імкненьне буржуазеі Францыі і Нямеччыны праводзіць агульную палітыку ў адносінах да СССР і разрыў гандлёвых перамоў з СССР з боку Нямеччыны з прычыны нібы рэпрэсій, якім падпадаюць у СССР нямецкія інжынэры.

Узмацненьне антысавецкіх тэндэнцый наглядаецца таксама ў Японіі. У зьвязку з гэтым мы павінны зьвярнуць асаблівую ўвагу на Манголію. З другога боку неабходна зазначыць на рост узброеньняў і падрыхтаваньняў да вайны з СССР з боку яго заходніх суседзяў—Польшчы і Румыніі—пад непасрэдным уплывам імпэрыялістаў Францыі і Англіі.

Мабілізаваць усе сілы кампартый.

Пры такіх абставінах самаю неадкладнаю задачаю кампартый зьяўляецца мабілізацыя ўсіх сіл для барацьбы з ваеннаю небясьпекаю.

Няма ніякага сэнсу спрачацца аб тым, дзе і калі ўласна выбухне вайна, і наколькі яе прыпыняюць, ці наадварот, паскараюць такія фактары, як страх буржуазеі перад рэвалюцыяй і г. д. Але нельга пры гэтым забываць пра значэньне і ўплыў Лігі Нацый. Неабходна пільна сачыць за яе прапагандай т. зв. «разброеньня». У гэтых адносінах трэба цалкам уявіць тое вялізарнае значэньне, якое маюць для нас прапановы СССР аб разброеньні. Яны павінны шырока выкарыстоўвацца ў нашай антымілітарысцкай прапагандзе.

Трэба зазначыць на ролю праэкту Келёга, які прыняты з агаворкамі цэлым шэрагам імпэрыялістычных краін і які вахоўвае ўсе шляхі да вайны асабліва з СССР. Гэты праэкт служыць толькі мэце выйграць час для падрыхтоўкі імпэрыялістаў да будучае вайны. Аднак выкарыстоўваньне прапаноў СССР аб разброеньні ў нашай працы ніякім чынам не павінна праводзіцца мэханічна. Гэтыя прапановы зусім ня могуць адхіліць неабходнасьці рэвалюцыйнае барацьбы пралетарыяту за зьнішчэньне буржуазнага ладу. У нашай антымілітарысцкай барацьбе трэба таксама ўлічваць ролю кіраўнікоў II-га Інтэрнацыяналу, як адкрытых абаронцаў імпэрыялізму. У працэсе гэтым мы павінны імкнуцца да вызваленьня шырокіх колаў пралетарыяту з-пад уплыву рэфармістаў. Для гэтага мы павінны абвастрыць нашую барацьбу з сацыял-дэмакратыяй і асабліва з яе левым крылом, якое ўяўляе асаблівую небясьпеку, бо імкнецца зрабіць выгляд, нібы яно змагаецца з ваеннаю небясьпекаю.

Задачы кампартый у барацьбе з мілітарызмам.

У нашай барацьбе мы павінны памятаць словы Леніна, што байкатаваньне вайны зьўляецца толькі недарэчным сказам. Але мы, зразумела, ня супроць байкоту, як аднаго з сродкаў барацьбы з вайною пры праводзеньні тактыкі ператварэньня імпэрыялістычнае вайны ў грамадзянскую. Аднак, усе гэткія нашыя выступленьні павінны востра адрозьнівацца ад пацыфісцкіх і гуманітарных сказаў.

Трэба таксама памятаць, што ў выпадку імпэрыялістычнае вайны рэвалюцыйны рух каленіяльных народаў атрымае нячуванае разьвіцьцё. Мы здолеем сур'ёзна гаварыць аб працы ў каленіях толькі тады, калі мы будзем мець магчымасьць перашкодзіць адпраўцы войска з мэтраполіі ў калёніі. Патрэбна таксама зьвярнуць асаблівую ўвагу на рэвалюцыйную прапаганду ў арміях як мэтраполіі, так і калёній, і на агітацыю за братаньне і дэзэртыраваньне салдат з імпэрыялістычных армій.

Уся гэта праца зусім недастаткова праводзіцца нашымі сэкцыямі. Так, напрыклад, нашыя партыі зусім не рэагавалі на нячувана пахабны захоп Шандуню Японіяй. Недастатковую актыўнасьць яны выявілі таксама і ў час іншых важных падзей, сыгналізаваўшых ваенную небясьпеку, як напрыклад наскок на памяшканьне савецкага пасольства ў Пекіне, наскок на памяшканьне Аркосу ў Лёндане, забойства Войкава і г. д.

Трэба памятаць, што барацьба з вайною ніякім чынам не зьяўляецца аднэю з пабочных галін нашае працы, а асноўнаю задачаю ўсіх членаў кампартыі. Усе недахопы ў нашай антыімпэрыялісцкай працы павінны быць выпраўлены настойліваю і ўпартаю працаю. Яшчэ вельмі слаба праходзіць праца па заснаваньні партыйных ячэек на прадпрыемствах ваеннае прамысловасьці. Вельмі слабы наш уплыў у партовых гарадох. Мы недастаткова ацэньваем і выкарыстоўваем праходзячыя ваенныя манэўры.

Надзвычайна важная наша задача таксама ў тым, каб не дапусьціць у выпадку вайны выкарыстаньня рэфармістамі прафсаюзнага апарату для падтрыманьня капіталістычных дзяржаў. У зьвязку з нашаю барацьбою з ваеннай небясьпекай трэба ўзмацніць працу сярод жанчын і сялянства, зьвяртаць большую ўвагу прабleme нацыянальных меншасьцяй, весьці сыстэматычную працу ў арміях і ствараць нелегальны апарат на выпадак вайны.

Да перамогі бальшавізму ва ўсім сьвеце.

Тав. Тэльман зусім правільна зазначыў тут ужо, што мы зусім ня можам паручыцца за тое, што сёмы ўсясьветны кангрэс Камінтэрну зьбярэцца яшчэ ў мірных абставінах. У барацьбе Камінтэрну з небясьпекаю вайны яшчэ ёсьць шмат недахопаў, але ўпартаю барацьбою мы дамажамся таго, што калі імпэрыялісты заклікаюць працоўныя масы да зброі, дык гэтая зброя будзе накіравана пралетарыятам супроць сваіх клясавых ворагаў для перамогі бальшавізму ва ўсім сьвеце.

Пасьля дакладу тав. Бэлла, па прапанове дэлегацыі Злучаных Штатаў і Мэксыкі, кангрэс зварочваецца з тэлеграмаю да працоўных Нікарагуа; у ёй кангрэс братэрскі вітае рабочых і сялян Нікарагуа, а таксама і армію Сандзіно, якая змагаецца супроць амэрыканскага імпэрыялізму.

У саюзных рэспубліках

Трэба ўпарадкаваць завозку тавараў у вёску.

МАСКВА, 31-7. У лісьце да НКГандлю Саюзных Рэспублік НКГандлю СССР зазначае, што, паводле вестак з месцаў, у гарадох затрымліваецца значная колькасьць дэфіцытных тавараў, якія прызначаны для вёскі. У той-жа час у вёску накіроўваюцца тавары спэцыяльна гарадзкога спажываньня.

Такія зьявішчы павінны расцэньвацца, як зрыў хлебных загатовак. Бяручы гэта пад увагу, НКГандлю СССР, пад асабістую адказнасьць кіраўнікоў мясцовых органаў Наркамгандлю і гандлёвых арганізацый, прапануе пры разьмеркаваньні дэфіцытных прамтавараў па раёнах і пры іх распарадкаваньні між горадам і вёскай сурова прытрымлівацца плянаў завозкі.

Адчыніўся Ніжагарадзкі кірмаш.

НІЖНІ НОЎГАРАД, 1-VIII. Сёньня а 12 г. дня ўрачыста адчыніўся 7-мы Ніжагародзкі кірмаш. Перад адчыненьнем кірмашу пад старшынствам Наркому Гандлю РСФСР т. Эйсмонда адбылося першае пасяджэньне камітэту кірмашу. Выступіўшы з дакладам старшыня кірмашу тав. Малышаў адзначыў, што ў дзень адчыненьня на кірмашы зарэгістравана 147 буйных фірм супроць 145 у мінулым годзе, у тым ліку ўсходніх 13; дробных фірм налічваецца 250. Прыбыло 70 проц. чаканае колькасьці грузаў. Шмат грузаў у дарозе.

Пасьля пасяджэньня камітэт кірмашу накіраваўся на плошчу, дзе адчыніўся шырокі народны сход.

Выстаўка II зьезду партыі.

МАСКВА, 31-7. У Музэі Рэвалюцыі СССР адбылося адчыненьне выстаўкі, прысьвечанае 25-годзьдзю II-га зьезду партыі. Перад адчыненьнем быў урачысты сход. Тав. Савельеў у кароткіх рысах расказаў аб задачах і зьмесьце выстаўкі. Выстаўка будзе адчынена да 23 жніўня—дня сканчэньня II-га зьезду партыі. Пасьля перапынку для перабудовы і папаўненьня выстаўка будзе ізноў адчынена, як пастаянны аддзел музэю.

На сходзе з успамінамі выступілі былыя ўдзельнікі зьезду Крупская, Стопані і Нікіцін.

„Кітайская праблема" пасварыла імпэрыялістаў.

Англія і Кітай.

ЛЁНДАН, 31-VII. На ўчарашнім пасяджэньні палаты было пастаўлена пытаньне, ці не належыць ангельскаму ўраду ўзяць на сябе ініцыятыву зьмены палітыкі дзяржаў у адносінах да Кітаю.

Чэмбэрлен адказаў з прыкметным нездаваленьнем: «Я зусім ня маю намеру браць ініцыятыву і выпярэджваць каго-небудзь у гэтай справе».

Адказ Чэмбэрлена, як відаць, сьведчыць, што ангельскі ўрад не задаволен прызнаньнем Злучанымі Штатамі нанкінскага ўраду.

У часе спрэчак па бюджэту міністэрства замежных спраў Чэмбэрлен заявіў, што ангельскі ўрад можа разглядаць Манчжурыю толькі, як частку Кітаю.

Як агульна думаюць, гэтая паўторная заява ўяўляе сабою новую перасьцярогу па адрасу Японіі. Выступаўшыя ў спрэчках лібэралы—Лёйд-Джордж і Кронфорд, а таксама дэпутаты рабочае партыі—Трэвільян, Кэнворці і Понсонбі—гаварылі аб патрэбе прыцягнуць СССР да пакту Келёга. Лёйдж-Джорж заявіў, што разброеньне ня зьдзейсьніцца, пакуль міжнародныя абавязкі ня лягуць на СССР.

Новае аб катастрофе з „Італіяй"

Што сталася з Мальмгрэнам.

Апавяданьне ўдзельніка экспэдыцыі праф. Бэгоўнэка.

БЭРЛІН, 31-VII. У нямецкіх газэтах агалошана інтэрв'ю з чэскім прафэсарам Бэгоўнэкам, удзельнікам экспэдыцыі Нобіле.

Бэгоўнэк у гутарцы спыніўся на падрабязнасьцях катастрофы з дырыжаблем «Італія» і лёсу Мальмгрэна. Яшчэ тады,—заявіў Бэгоўнэк, калі мы знаходзіліся ў паветры, Мальмгрэн асьцерагаўся, што бура прыдушыць дырыжабль да лёду. Мы ляцелі вельмі нізка. Пасьля маніпуляцый з рулём дырыжабль удалося ўзьняць да 900 мэтраў. Праз дзьве гадзіны зусім нечакана і па нявысьветленай прычыне заўважылі, як уцякае газа. Нобіле зараз-жа загадаў пераглядзіць клапаны абалонкі. Яны былі ў парадку. Аднак, праз хвілін 6—8 настала катастрофа. Мы павыкідалі ўвесь груз, але ўсё-ж такі зваліліся на лёд. Першыя хвіліны сярод лядовае пусткі былі жахлівымі. Усе харчы мы выкінулі разам з грузам, але на нашае шчасьце Мальмгрэн адшукаў частку іх. Сем разоў падыходзіў да нашага лягеру мядзьведзь. Нарэшце Мальмгрэн застрэліў яго з рэвальвэру на адлегласьці 7 мэтраў.

Мальмгрэн адлучыўся ад нас па ўласным жаданьні. Ён абяцаў Нобіле падаць дапамогу. Аб далейшым яго лёсе мне вядома толькі паводле слоў Дзані. Я дапушчаю, што Мальмгрэн прапанаваў Дзані і Марыяно, каб яны пакінулі яго і дазволілі яму ісьці далей. Мальмгрэн быў шляхэтным чалавекам, з цьвёрдым характарам.

Памёр гандлёвы прадстаўнік СССР у Вене Бенчын.

МАСКВА, 1-VIII. Тэлеграф паведаміў, што ў Вене памёр гандлёвы прадстаўнік СССР Бенчын. Ён памёр ад эндакардзіда.

Ленін і праграма партыі.

Па пытаньні аб праграме, выпрацаванай Плеханавым і зацьверджанай рэдакцыяй «Искры», па першай яе прынцыповай частцы адбылася бойка з абаронцамі эканамізму і прыхільнікамі Бунду. Блёк рабочадзельцоў з бундаўцамі, падтрыманы ў шмат пытаньнях „балотам", так званым цэнтрам зьезду, пашоў, праўда, у замаскаваны наступ на рэвалюцыйныя прынцыпы, выкладзеныя ў праграме, і асабліва рашуча выступіў супроць прынцыпаў, выкладзеных Леніным у «Что делать?». Мартынаў у сваіх выступленьнях пярэчыў Леніну, што сьвядомы момант у руху пралетарыяту ўносіцца ідэалёгамі звонку; ён спасылаўся на Маркса, Энгельса, на праграмы ўсіх заходня-эўрапейскіх партый; даводзіў, што сучасны сацыялізм зьяўляецца толькі найбольш поўным і сьвядомым выказаньнем стыхійнай тэндэнцыі клясавай барацьбы (прат. II зьезду, стар. 107); на гэтай падставе сьцьвярджаў супярэчнасьці паміж Марксам і Леніным і патрабаваў «нязначных» паправак у праграме. Але і ён, выступаючы найбольш замаскавана супроць ідэі Леніна, ня ўтрымаўся ад таго, каб не прагаварыцца, што падкрэсьліваньне і высоўваньне на першы плян у рабочым руху моманту стыхійнасьці патрэбна яму таксама каб давесьці другое пытаньне—аб непатрэбсьцьве моцна зьвязанай цэнтралізаванай партыі пралетарыяту. Сувязь апартуністычнай тэорыі з апартуністычнай практыкай асабліва навочна ілюстраваў другі рабочадзелец Акімаў. Ён пашоў ужо далей і патрабаваў выключэньня з праграмы «теории обнищания» Маркса, як перашкаджаючай, водлуг яго думкі, практычнай барацьбе за штодзеннае палепшаньне становішча рабочай клясы (прат. II зьезду, стар. 115), і дакаціўся да адмаўленьня дыктатуры пралетарыяту.

Рэдакцыя «Искры» ў асобе Леніна, Мартава і Плеханава выступала супроць разьвіваемых ідэй. Але характэрна, што ў выступленьнях Мартава адчуваецца палавінчатасьць у пытаньні аб суадносінах стыхійнага і сьвядомага. Ён супроць Мартынава і Акімава, але кажа, «што не адважваецца судзіць, наколькі верны палажэньні т. Леніна».

Ленін яшчэ раз рашуча даў бой апартунізму, сьцьвярджаючы, што «яны (эканамісты) выступілі з поглядамі, якія былі ўжо названы апартунізмам. Яны дайшлі і да „абвяржэньня" „теории обнищания" і да „папраўкі дыктатуры пралетарыяту"».

Апартуністы не маглі ператравіць ідэй аграрнай праграмы, якія былі пабудаваны на прынцыпах уцягненьня ўсяго сялянства ў барацьбу з самаўладзтвам і разгортваньнем клясавай барацьбы ў вёсцы. Апартуністычны блёк зноў выступіў у гэтым пытаньні адзіным фронтам. Мартынаў заяўляе, што ён супроць патрабаваньня звароту сялянам выкупных плацяжоў і звароту зямлі, адрэзанай у іх у 1861 годзе, таму, што гэтым патрабаваньнем аб папраўцы гэтай гістарычнай несправядлівасьці мы, быццам, узаконьваем іншыя гістарычныя несправядлівасьці і, у прыватнасьці, прызнаем за абшарнікамі права і на тыя землі, якія яны да 1861 году нарабавалі. Мартаў, разьвіваючы далей ідэі Мартынава, заяўляў, што прапануемую праграму „цяжка лічыць за сацыял-дэмакратычную аграрную праграму»; яна «крыху пахне гульнёй у папраўленьне гістарычных несправядлівасьцяй, на ёй ляжыць «адбітак дэмагогіі і аўтарытэту».

Ня гледзячы на розныя адценьні, усе гэтыя выступленьні супроць аграрнай праграмы маюць адзін агульны корань: неразуменьне пытаньня аб асаблівасьцях буржуазнай рэвалюцыі ў Расеі і аб суадносінах буржуазнай і пралетарскай рэвалюцыі. Неразуменьне асаблівасьцяй буржуазнай рэвалюцыі прыводзіла да адмаўленьня ідэй гегемоніі пралетарыяту.

Ажыцьцёвіць патрабаваньні, якія высоўваюцца праграмай, партыя можа толькі рэвалюцыйным шляхам, і на гэты рэвалюцыйны шлях яна кліча сялянства. Роля пралетарыяту ў буржуазнай рэвалюцыі абавязвае яго быць абаронцай агульна-дэмакратычных патрабаваньняў і, у першую чаргу, патрабаваньняў сялянства ў частцы зьнішчэньня рэштак прыгону. „Таму,—кажа Ленін,—аграрная праграма сацыял-дэмакратыі натуральна зьяўляецца галоўным, калі ня выключным, чынам „сялянскай праграмы", праграмай, якая выяўляе адносіны да сялянскага пытаньня". Барацьба са зьнішчэньнем рэштак прыгону, падтрыманьне патрабаваньняў сялянства ў гэтай частцы, гэта ня значыць яшчэ падтрыманьне рэакцыйных імкненьняў сялянства да захаваньня дробнай уласнасьці супроць буйнай. «Мы зусім,—кажа Ленін,—не бярэм на сябе абарону яе інтарэсаў, як клясы дробных землеўласьнікаў і земляробаў у сучаснай грамадзе».

Задача партыі пралетарыяту складаецца з таго, каб падтрымаць барацьбу сялянства, паказаць яму шлях найбольш безбалючага вырашэньня аграрнага пытаньня—шлях рэвалюцыйны —і тым прыцягнуць яго на свой бок у буржуазнай рэвалюцыі. Таму „мы зьяўляемся, такім чынам—кажа Ленін,—як выключэньне і з прычыны асаблівых гістарычных абставін—абаронцамі дробнай уласнасьці, але мы баронім яе толькі ў барацьбе супроць таго, што ўцалела ад старога рэжыму».

Якраз гэтага не разумеў апартуністычны блёк, які крычаў на II зьезьдзе пра тое, што партыя сваёй аграрнай праграмай становіцца на авантурніцкі шлях, што гэта аграрная праграма партыі сацыял-рэвалюцыянэраў.

У захапленьні апартуністычнай тэорыяй эканамічнай барацьбы эканамісты не дагледзелі, а калі і бачылі, то не маглі зразумець асаблівасьцяй гістарычных абставін і асаблівасьцяй вынікаючых з гэтага задач у аграрным пытаньні.

Ня толькі апартуністы, але і Плеханаў, які змагаўся разам з Леніным на II зьезьдзе супроць іх і іх патрабаваньняў у аграрным пытаньні, водлуг нашай думкі, сам да канца не разумеў асаблівасьцяй разьвіцьця рэвалюцыі ў Расеі, што выразна відаць са спрэчкі Леніна і Плеханава наконт нацыяналізацыі зямлі. Ленін у сваіх камэнтарыях да аграрнай праграмы ўжо ў 1902 г. высоўваў ідэю нацыяналізацыі зямлі ў буржуазнай рэвалюцыі, кажучы, што «гэта патрабаваньне (калі разумець яго ў буржуазным, а не ў сацыялістычным сэнсе) сапраўды «ідзе далей» патрабаваньня вьвярнуць адрэзаныя землі, і ў прынцыпе мы зусім падзяляем гэта патрабаваньне. У пэўны рэвалюцыйны момант мы не адмовімся, зразумела, яго высунуць». У процівагу Леніну, які лічыў, што патрабаваньне нацыяналізацыі зямлі ва ўмовах буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі будзе патрабаваньнем прагрэсыўным,—Плеханаў сьцьвярджаў, што «ў паліцэйскай дзяржаве нацыяналізацыя зямлі зьяўляецца шкоднай, а ў канстытуцыйнай яна ўвойдзе, як частка, у патрабаваньне нацыяналізацыі ўсіх сродкаў вытворчасьці». Разгалосьсі паміж Плеханавым, якога падтрымлівала большасьць рэдакцыі «Искры», і Леніным, галоўным чынам, былі з тае прычыны, што Ленін лічыў, што лёзунг нацыяналізацыі зямлі на стадыі буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі зьяўляецца лёзунгам рэвалюцыйным. Плеханаў-жа даводзіў яго здатнасьць толькі ў якасьці лёзунгу для сацыялістычнай рэвалюцыі і адмаўляў магчымасьць яго высоўваньня на стадыі буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі. Сутнасьць гэтых разгалосьсяў выходзіць далёка за межы аграрнага пытаньня, якое трэба разумець у вузкім сэнсе. Гэтыя разгалосьсі даводзяць тое, што ў гэты пэрыяд часу паміж Леніным і Плеханавым былі, хоць і ў скрытай форме, закладзены вялікія разгалосьсі ў пытаньні асаблівасьцяй разьвіцьця рэвалюцыі ў Расеі.

Гувэр ці Сьміт?

Вялікі агляд—так у Амэрыцы называюць перадвыбарчую кампанію—ужо пачаўся. Да 6-га лістапада амэрыканскі выбаршчык будзе плаваць у моры лятучак і плякатаў, якія [illegible] Гувэра ці Сьміта. [illegible] 6-га лістапада выбаршчык павінен будзе сказаць сваё слова.

Становішча выбаршчыка вельмі цяжкае, бо [illegible] і Гувэр і Сьміт [illegible] «Уолстрыту», амэрыканскае біржы. [illegible]

На кангрэсе рэспубліканскае партыі рашучую перамогу атрымаў прамысловы магнат Гувэр. [illegible]

[illegible]

Па Беларускай ССР.

(Ад нашых карэспандэнтаў).

Помста селькору.

[illegible] сакратара [illegible] с.-с., Бялыніцкага раёну—Кастрова.

[illegible]

задзіраецца, піша ў газэту пра нас, не дае пакою ў працы.

Трохі памаўчаўшы, ён зноў пачаў.

— Каб твой сын з намі ня драўся і ня пісаў пра нас у газэту... мы-б [illegible]

[illegible] маесьці і не папаў у рабфак.

А. Лясны.

Бялыніцкі раён, Магілеўскай аругі.

Праца Чырвонага Крыжу на вёсцы.

Жлобін, 1-8. Раённая арганізацыя Чырвонага Крыжу вараз яднае 10 ячэек з агульным лікам сяброў у іх 407 чал.

На сродкі арганізацыі ў Жлобіне адчынена дзіцячая пляцоўка, куды прынята 34 чал.

На будучы год мяркуецца ўцягнуць у сябры т-ва Чырвонага Крыжу яшчэ 1.050 чал.

Сродкі на барацьбу з бяспрытульнасьцю.

Гомель, 1-VIII. Улічваючы цяжкае матар'яльнае становішча Гомельскага т-ва «Прыхільнік Дзяцей», Прэзыдыум Цэнтральнае Дзіцячае Камісіі пастанавіў адпусьціць апошняму 6.000 р.

Гэтыя сродкі пойдуць на барацьбу з дзіцячай бяспрытульнасьцю.

Дапамога беднаце.

Бабруйск, 31-7. Калектыўныя гаспадаркі Бабруйшчыны ў час асеньняй сяўбы, згодна плянавых меркаваньняў, дапамогуць матар'яльна ў засеве азімай зьмены 100 бядняцкім гаспадаркам і на сваіх машынах адсартуюць 5 тысяч пуд. сялянскага насеньня.

Як праходзіць кантрактацыя.

Віцебск, 1-VIII. Да сучаснага моманту Віцебская сельска-гаспадарчая каапэрацыя заключыла дагаворы на кантрактацыю розных відаў культур з 10.900 асобнымі сялянскімі гаспадаркамі і 45 калектыўнымі гаспадаркамі.

Апрача гэтага, па кантрактацыі заключана 7 груповых дагавораў.

Гатунковае насеньне ў калгасы.

Бабруйск, 1-8. Да асеньняй пасяўной кампаніі ў калектыўныя гаспадаркі акругі будзе накіравана 4800 пуд. высокагатунковага жыта. У сваю чаргу мясцовыя калгасы маюць на мэце абмяняць свайго гатунковага насеньня жыта 4100 пудоў па звычайнае сялянскае жыта.

Загатоўка яблык для экспарту.

Віцебск, 1-8. Сельсаюз прыступіў да загатоўкі «антонаўскіх» яблык выключна для экспарту за межы.

Па пляну Сельсаюз павінен загатовіць да 20.000 пуд. яблык.

Для сушкі яблык у Сененскім і Сураскім раёнах будуюцца 2 пладасушылкі.

Загатоўка клубнікі.

Віцебск, 1-VIII. Упяршыню сёлета Віцебская сельска-гаспадарчая каапэрацыя прыступіла за масавай загатоўкі клубнікі і парэчак.

На 25-га ліпеня ўжо загатоўлена і адпраўлена ў Ленінград 10 вагонаў клубнікі.

Пабудова пунктаў па апрацоўцы лёну.

Віцебск, 1-8. Сельсаюз прыступіў да пабудовы двух пунктаў па первічнай апрацоўцы лёну.

Пункты будуць пабудаваны ў Сененскім і Сураскім раёнах.

Не ахапляюць дзяцей беднаты.

У вёсцы Шпакоўшчына адчыніліся нядаўна дзіцячыя ясьлі. У ясьлі прынята 25 сялянскіх і рабочых дзяцей. Шмат сялянак жадае аддаць у ясьлі сваіх дзяцей, але з-за адсутнасьці месц застаюцца дзеці дома. Асабліва скардзяцца бедныя сялянкі, у якіх няма чаго есьці. А гэткія дзеці сялян яшчэ не ахоплены ясьлямі.

Небаскроб.

Ветрынскі раён, Полацкай акр.

Вялікі пажар.

Бабруйск, 1-8. 27 ліпеня ў в. Докаль, Глускага р-ну ўзьнік вялікі пажар. На працягу менш як гадзіны часу згарэла 47 сялянскіх хат з прыдворнымі будынкамі. Сяляне ў гэты час былі заняты на полі.

Страты ад пажару дасягаюць каля 40.000 рублёў.

Лепшыя ячэйкі камсамолу.

Гомель, 31-7. Пастановаю акругкому ўзнагароджаны прэміямі за лепшую працу і выяўленьне найбольшае актыўнасьці ў правядзеньні вясеньняй сяўбы наступныя сельскія камсамольскія ячэйкі: першую прэмію—машына коштам у 110 руб. атрымала **Красна-Прэсьненская ячэйка**, Буда-Кашалёўскага раёну.

Другую прэмію—розныя сельскагаспадарчыя машыны—атрымалі **Нова-Дзятлавіцкая ячэйка**— Гомельскага раёну, Стрэчанская—Хойніцкага раёну, Крыўчанская—Брагінскага раёну, Бароўская, Лоеўскага раёну.

Трэцюю прэмію атрымалі 2 ячэйкі Гомельскага раёну і 7 ячэек атрымалі пахвальныя лісты.

Сьвержанскаму с.-с. трэба падцягнуцца.

Праводзячы за гэты год цэлы шэраг гаспадарчых кампаній, як самаабкладаньне, рэалізацыя пазыкі і г. д., з боку РВК ня было зьвернута дастатковай увагі на сельсаветы ў напрамку праверкі іх працы і кіраўніцтва. Так нядаўна на пасяджэньні РВК быў заслухан даклад аб працы Сьвержанскага с.-с., дзе прэзыдыум падкрэсьліў цэлы шэраг недахопаў, як, напрыклад, слабую працу камісій, якія нават ня маюць плянаў. Палітычным жыцьцём вёскі с.-с. не кіраваў, што абвострвала клясавую барацьбу ў вёсцы Серабранка з-за землеўпарадкаваньня. Сходы беднаты ня скліканіся і разьмеркаваньне розных льгот ішло габінэтным шляхам. Растлумачэньне законаў савецкай улады аб льготах беднаты не рабілася, кантрактацыя пасеваў праведзена найбольш моцнымі гаспадарамі. Справаздачнасьць перад насельніцтвам адсутнічае.

У зьвязку з гэтым, прэзыдыум РВК, з мэтай зьнішчэньня адзначаных недахопаў, накіраваў інструктара ў с.-с. і запрапанаваў с.-с. уцягнуць актыў у працу розных камісій, наладзіць рэгулярна справаздачнасьць перад абіральнікамі і бяднейшае сялянства арганізаваць у калектывы, або перавесьці на шматпольле і г. д.

Гэтыя ўказаньні прэзыдыум РВК даў усім с.-с. р-ну.

Я. Крушына.

Рагач. р., Бабр. акр.

Калектыўная гаспадарка Арэхаўка патрабуе дапамогі.

У паселішчы Арэхаўка, у 1924 годзе на плошчы ў 39 гэктараў, быў закладзен калектыў, у якім жыло 3 сям'і. Няраз зьвяртала ўвагу сялянства на кепскую працу калектыва, доўга думалі і органы ўлады аб далейшым яго існаваньні, але справа стаяла на месцы. Глеба ня ўгнойвалася, будынак не рамантаваўся і калектыў занепадаў. Апошняе тлумачыцца тым, што ў калектыў папаў хаўрус спэкулянтаў, якія гналі самагонку, гандлявалі ёю, а аб гаспадарцы ня дбалі. Такое становішча ня толькі служыла кепскім прыкладам, а стварыла думку ў насельніцтва, што калектыў і немагчыма паставіць на належную вышыню.

У гэтым годзе ў калектыве праведзена зьмена. Быўшыя спэкулянты выключаны, а замест іх завярбован новы склад калектыву з бадзёрымі і працаздольнымі сем'ямі яўрэяў, якія шчыра ўзяліся за працу.

Цяпер калектыў набыў машыны і розныя інш. с.-г. прылады. Маецца дастатковая колькасьць жывёлы, складзен вытворчы плян працы і часткова адрамантавана будоўля. Згодна вытворчага пляну, патрабуецца яшчэ каля 1000 руб. крэдыту на поўнае прывядзеньне будоўлі ў належны выгляд. Калектыў ніяк ня можа атрымаць гэтага крэдыту, ня гледзячы на тое, што паявы капітал цалкам адпавядае азначным сродкам.

Надыходзіць час уборкі, калі патрэбна будзе зьвесьці як корм, так і збожжа, а будынак не адрамантаваны. Напэўна будзе здарэньне, што ўсяму гэтаму прыдзецца знаходзіцца на панадворку і калектыў панясе некаторыя страты.

Пры пераарганізацыі калектыву,—сябрам апошняга была дана абяцанка ад усіх устаноў, што яны атрымаюць значную дапамогу з розных крыніц на адраджэньне сваёй гаспадаркі, але абяцанка абяцанкай засталася і дагэтага часу.

У сяброў калектыву складаецца ўражаньне, што яны засталіся адны: абяцанай дапамогі няма, а сваімі сродкамі паставіць будоўлю немагчыма.

Такое становішча значна адбіваецца на працы і разьвіцьці калектыўных форм землякарыстаньня. Крэдытныя ўстановы адносяцца да справы дапамогі зусім няўважліва, што зьяўляецца галоўным тормазам у разьвіцьці калектываў.

Вышэйшым крэдытным установам, а таксама і РВК неабходна зьвярнуць самую сур'ёзную ўвагу на своечасовую дапамогу новым калектывам, якія павінны быць на вёсцы ўзорнымі і агітаваць акаляючае насельніцтва за калектывізацыю сваіх гаспадарак.

Клёнік.

Самахвал. р., Менск. акр.

За большы ураджай *)

Нізкая ўраджайнасьць у Беларусі тлумачыцца тым, што глеба ў нас неўпладародная, а ўгнаеньня зусім мала і пагэтаму пасеяныя расьліны застаюцца галоднымі і ня родзяцца. Без угнаеньня ніколі не дасягнем добрых ураджаяў. А на ўгнаеньне зямель нашым сялянствам мала зварачваецца ўвагі і мы да гэтага часу яшчэ не скарысталі ўсіх сваіх мажлівасьцяй на вёсцы. Гнаёвая жыжка ва ўсіх хлявох гіне дарма, попел зусім не скарыстоўваецца, за торф, як угнаеньне, селяне, яшчэ зусім ня браліся. І пры такіх вялізарных мажлівасьцях дзеля накапленьня ўгнаеньня, куды ні паглядзі, яго не хапае, нават і па галоднай норме. А ад такога нядбайства самога сялянства яно ніяк ня можа дабіцца лепшых ураджаяў і ў выніку галадуе.

Асноўным мерапрыёмствам у гэтым выпадку будзе зьяўляцца выраб і завоз штучнага ўгнаеньня, але сёлета мы да севу азімых завозім толькі 8000 тон, што зьяўляецца кропляй у моры сялянскага запатрабаваньня. Дзяржава паставіла, як практычную задачу, значна пашырыць вытвар штучнага ўгнаеньня, але-ж на гэта патрабуюцца гады, а зараз, у сёлетнюю пасеўкампанію, якая зьяўляецца фактычна падрыхтоўнай і да вясеньняга севу наступнага году, мы павінны скарыстаць нашы мажлівасьці бяз фабрык і заводаў і накапіць больш угнаеньня. І я думаю, што карыстацца гнаёвай жыжкай, торфам на падсьцілку, зьяўляецца задачай ня толькі гаспадарчай, а і палітычнай, паколькі мы гэтым самым будзем ліквідаваць неўраджайнасьць і разам з ёй голад.

Зусім нязначная частка нашага сялянства карыстаецца лубінам (зялёным угнаеньнем). Пакуль што лубін больш менш папулярны толькі ў Менскай акрузе, ды і то не ўва ўсіх раёнах, а сялянства рэшты Беларусі толькі месцамі прабуе яго, тым часам, як лубін не прабаваць трэба, а пачаць шырока карыстацца ім.

У большасьці мясцовасьцяй Беларусі ўсю вострую праблему ўгнаеньня магчыма вырашыць праз шырокае ўжываньне лубіну. **Памойму, мы зрабілі-б вялізарную працу, каб арганізавалі больш насеннаводных таварыстваў, якія-б пачалі ў шырокіх разьмерах разводзіць у першую чаргу лубін і далі яго такі лік, каб мы ліквідавалі наш дэфіцыт у рэспубліцы па ўгнаеньні.** Я лічу, што такая задача зьяўляецца практычна зусім рэальнай, і калі за яе зараз узяцца, дык у бліжэйшым годзе з ёй мы справімся і даб'ёмся значнага ўздыму ураджаяў у нашай сельскай гаспадарцы.

Ужываньне радавых сеялак пры пасевах таксама садзейнічае ўздыму ўраджайнасьці, і карыстаньне імі ў былых абшарніцкіх маёнтках праводзілася ў значных разьмерах. Наша сялянства чамусь-то ігнаруе іх, мабыць, як панскую выдумку, і мы ў сёлітнім годзе па пляну намячаем засеяць усяго толькі 4970 гэктараў, а па ўсёй астатняй плошчы сялянства пры севе будзе карыстацца старым дзедаўскім спосабам—севалкай і рукой, выпрабаваных у тых адносінах, што праз яго ўраджайнасьць нельга паднянць. А між тым, у калгасах ва ўсіх пасёлках пара дабіцца таго, каб сялянства праводзіла сеў радавымі сеялкамі, і гэтага зусім лёгка дабіцца, калі-б сялянства праз машынныя таварыствы пастаралася здабыць адпаведныя машыны. У нашых умовах нельга ігнараваць такія машыны, якія садзейнічаюць уздыму ўраджайнасьці: наадварот, мы павінны дабіцца максымальна большага ўжываньня іх

Ворыва на зяб амаль зусім непатрэбна дзеля паўночных акруг, галоўным чынам, у Віцебшчыне і Полаччыне, дзе досыць вільгаці; яна зьяўляецца патрэбнай у паўднёвай частцы Беларусі—Мазыршчыне, Гомельшчыне, Бабруйшчыне, а таксама Меншчыне і Магілеўшчыне. Гэта простае мерапрыёмства таксама садзейнічае ўздыму ўраджайнасьці.

З мерапрыёмстваў, якія садзейнічаюць рэканструкцыі сельскай гаспадаркі, зьяўляецца шматпольле. Па гэтаму мерапрыёмству некаторыя раёны Саюзу абганяюць Беларусь, ня гледзячы на тое, што мы—рэспубліка інтэнсыўнага земляробства і павінны былі-б ісьці наперадзе другіх. Тут вінавата наша аграномія і нашы працаўнікі на мясцох, якія не зьвяртаюць на гэта належнай увагі. Па пляну намі вызначана ў працягу восені праца па шматпольлю на плошчы ў 125000 гэктараў. Такое заданьне мы лічым мінімальным і думаем, што акругі самі яго значна павялічаць. Будзем больш шырока да шматпольля падрыхтоўвацца ўвосень з тым, каб шырэй гэту працу разгарнуць вясной. У тых-жа самых мэтах па рэканструкцыі сельскай гаспадаркі аграпэрсаналам будзе праводзіцца закладка паказальных вучасткаў лікам 1500 штук на розныя тэмы, як напрыклад, з мінэральнымі ўгнаеньнямі, лубінам, азімай вікай, радавым пасевам, торфам і іншыя паказальныя вучасткі, якія таксама ставяць перад сабой галоўнай мэтай падняць ураджайнасьць і тут ня толькі аграпэрсанал, а, галоўным чынам, само сялянства павінна ўнесьціся са ўсёй сур'ёзнасьцю, бо праз некаторыя вучасткі будуць высьвятляцца шляхі да ўздыму нашае ўраджайнасьці і ўжываньня новых культур, як, напрыклад, зімовая віка.

Вялікую ролю дзеля падняцьця ўраджайнасьці грае мэханізацыя сельскае гаспадаркі і, ня гледзячы на тое, што ў сялянства адчуваецца вялікі недахоп машын і прыладаў, разам з гэтым нашы гандлюючыя арганізацыі затаварваюцца. Неабходна скарыстаць крэдыт, каапэраваць сялянскія сродкі, разгарнуць належную агітацыю, каб прасунуць у гэты пэрыяд машыны і прылады на вёску і падняць тэхніку нашай сельскай гаспадаркі, якая зьяўляецца пакуль-што прымітыўнай.

Зварачвае на сябе ўвагу зусім новае мерапрыёмства, якое мы спачатку рэвалюцыі праводзілі першы раз—гэта закладка ў сёлетнім годзе пасялковых грамадзкіх садоў. Беларусь у недалёкай пэрспэктыве зробіцца краінай таварнага садоўніцтва, і праз гэту галіну мы падымем таварнасьць нашай сельскай гаспадаркі. Першы год мы з нашых дзяржаўных выхавальнікаў выпускаем 250.000 пладовых дрэў, а праз некалькі год пладовыя выхавальнікі будуць выпушчаць штогодна каля 900.000 дрэў. Беларусь павінна пакрыцца садамі: большую частку выпушчаемых сёлета пладовых дрэў мы перадаём пад грамадзкае садоўніцтва. Справа новая, і боязна, каб на мясцох яе не сарвалі. Зараз-жа неабходна вызначыць пасёлкі, дзе будуць закладвацца сады, адвесьці там належныя плошчы, з тым, каб на гаспадарку выпадала каля гэктару плошчы і падрыхтаваць належным чынам сялянства. Сарваць у гэтым годзе такую важную справу—раўназначна падарваць яе і на папярэднія гады, і пасьля нам цяжка будзе дабівацца росквіту садоўніцтва на Беларусі.

Плянам мы вызначаем у сёлетнім годзе пашырыць усю плошчу садоўніцтва рэспублікі на 7,7 проц., а ў абсалютных лічбах плошча пашырыцца на 1666 гэкт. Мабілізуем усю актыўнасьць спэцыялістаў, сялян, палітычных працаўнікоў і праграму па садоўніцтву выканаем.

Перад камітэтамі сялянскае ўзаемадапамогі стаіць важная гаспадарча-сацыяльная задача—забясьпечыць беднату вёскі коньмі, інвэнтаром і насеньнем так, каб ніводнага гэктару не засталося незасееным.

Будзем пасеўную кампанію праводзіць пад лёзунгам калектывізацыі, вытворчага каапэраваньня і барацьбы за багаты ўраджай.

ЗЬМ. ПРЫШЧЭПАЎ.

*) Канец. Гл. «С. Б.» № 176.

Даўгі Польшчы.

Сойм[illegible] кантрольная камісія [illegible] даўгоў [illegible]

[illegible]

Забясьпечана выпушчанымі [illegible] 25.000.000 [illegible]; 3.894.503 [illegible]; 1.715.250 [illegible]; 20.029.400 [illegible]; 845.000.000 [illegible]; 1.281.400.000 злотых.

Унутраныя [illegible] 7.843.110.228 [illegible] 176.993.270.75 [illegible] 36.523.125 [illegible] 5.012.965 [illegible]

[illegible] 25.000.000 [illegible] 22.932.718.76 [illegible] 102.665.284.97 злотых у золаце.

[illegible] 285.234.500 [illegible] 1.077.668.165.87 [illegible] 4.658.189.18 [illegible] 430.897.000 [illegible] 649.966.67 [illegible] 19.354.800 [illegible] 1.428.15 [illegible] 4.609.575 [illegible] 6.341.490.52 [illegible] 85.725 швайцарскіх франкаў.

[illegible] 66.618.779 [illegible] 21.418.662 [illegible]

[illegible] 1.767.132 [illegible] 192.596.9 [illegible] 104.809.40 [illegible]

[illegible]

М. Л—н.

Весткі адусюль.

«Гэрцэн» вязе Бэла-Куна.

[illegible] рахоД «Гэрцэн», які ўжо вышаў у мора.

Перамога камуністаў.

ПАРЫЖ, 30-7. На муніцыпальных выбарах у Бан'еле (прадмесьце Парыжу) у другім туры цалкам прайшоў сьпіс рабоча-сялянскага блёку (камуністычны), сабраўшы 2021 голас, супроць 1943 галасоў, атрыманых беспартыйна-ўмераным сьпісам (лева-буржуазны). Галасаваўшыя ў першым туры за зьняты да другога туру сьпіс сацыялістычнае партыі, як відаць, аддадуць свае галасы камуністычнаму сьпісу.

Паўстаньне ў Анголе.

[illegible] не, узьнятае палітычнымі вязьнямі, высланымі ў Анголу за ўдзел у розных паўстаньнях Партугаліі. Для прыдушэньня паўстаньня ў Анголу накіраваны два крэйсэры.

Нобіле едзе ў Італію

БЭРЛІН, 30-7. Сёньня раніцою Нобіле і ўдзельнікі яго экспэдыцыі—італьянцы—праехалі праз Швэрын, дзе ў вагон генэрала селі два бэрлінскія журналісты. Ніхто з удзельнікаў экспэдыцыі не паказываўся. Усе вокны вагону зачынены і завешаны.

НАДЫХОДЗЯЧАЯ ПАГРОЗА.

Хутка міне год, як у Жэневе, у апартамэнтах Лігі Нацый разыгралася памятная ідылія. Пілсудзкі працягнуў «далонь паразуменьня» Вальдэмарасу, а гэты апошні, не зьлякаўшыся імпазантнае постаці маршала, паціснуў працягнутую руку.

Ліга Нацый тады лікавала: усе, пачынаючы ад Савету Старэйшын і канчаючы машыністкамі,—адчувалі сябе як-бы на сьвяце. Як-жа! Амаль упяршыню Ліга Нацый зьдзейсьніла свой завет—«мірыць народы». Міністры эўрапейскіх урадаў, кіраўнікі дыплёматычных дэлегацый, журналісты, карэспандэнты, публіка—усе былі захоплены ніколі нябачанай сцэнай прымірэньня варожых—Літвы і Польшчы.

Здаецца, толькі гэроі гэтага ўчынку—Пілсудзкі і Вальдэмарас—ведалі, які балаган яны разыгрываюць.

Сёньня мы бачым, чаго гэта ігра варта. Замест «галіны міру»,—вескі са Усходу прыносяць Лізе Нацый грымоты бога вайны Марса. А замест далоні паразуменьня—Пілсудзкі прыцягвае да літоўскае граніцы 4 дывізыі адборнага войска.

Пілсудзкі год таму назад сьвядома працягнуў руку Літве. Гэта быў жэст коткі, якая працягвае лапу да мышы: спачатку гульнёй, а пасьля і ўсур'ёз ён рыхтаваўся так заціснуць далонь Вальдэмараса, каб той ня быў у сілах выхапіць яе назад.

Вальдэмарас з свайго боку згадзіўся на гэтую дэманстрацыю, калі ўгледзеў, што зноў узьнімаецца пытаньне аб Вільні, і што Савет Лігі нібыта згодзен прызнаць гэтае пытаньне спрэчным. Учынак свой ён, відаць, разглядаў, як юрыдычнае парушэньне даўнасьці польскага ўладаньня Віленскай тэрыторыяй, якое (парушэньне) павінна было ўзнавіць правы Літвы на гэтую тэрыторыю.

Цяпер можна з пэўнасьцю сказаць, што вынікі з пачатай гульні не на баку Літвы. Кёнігзбэрская канфэрэнцыя, стварэньне „ўзгадняючых" камісій, перамовы дэлегацый—польскіх у Коўні і літоўскіх—у Варшаве,—усё гэта было для Пілсудзкага дыплёматычнай заслонай, за якой ён рабіў запраўдную работу. Усе гэтыя месяцы, незалежна ад посьпехаў перамоў, скарыстаны былі ім на ўмацненьне ў Эўропе пераконаньня, што з Літвой ніяк нельга пагадзіцца мірам, і што дзеля вырашэньня пытаньня аб Вільні трэба ўжыць іншы, больш рэальны аргумэнт. Наперад ставячы літоўскі ўрад прад немагчымасьцю паразуменьня ў гэтай спрэчнай справе, Пілсудзкі скарыстаў кожны паварот у працы камісій, каб паслаць скаргу ў сэкратарыят Лігі Нацый і дабіцца новай канцэсіі з боку Парыжа і Лёндана.

За гэты час Варшаву наведаў давераны Чэмбэрлена і яго намесьнік па міністэрству замежных спраў Ліндсэй, Данцыг наведала ангельская эскадра; адбыліся вельмі характэрныя візыты прадстаўнікоў польскага генштабу ў Парыж і Румынію; у Рызе адбылася нарада вайсковых разьведак Польшчы, Латвіі, Эстоніі і Фінляндыі, і г. д. «Тан»—найбольш уплывовы орган французскай палітыкі, афіцыяльна прызнаў, што паразуменьне паміж Варшавай і Коўнай зрывае ўрад Вальдэмараса, а Чэмбэрлен у яшчэ больш адкрытай форме заявіў, што сымпатыі яго да слабенькай дзяржавы (чытай-Літоўскай) ня могуць прымусіць яго без канца цярпець літоўскія выбрыкі.

Побач з фронтам дыплёматычным супроць Літвы быў створаны адзіны стратэгічны фронт, ад Гельсінгфорса да Бухарэста.

За гэты час Вальдэмарасу не заставалася нічога большага, як выкручвацца перад наступаючым ворагам і шукаць збаўленьня ў праўна-юрыдычных контравэрзах. Адно, праўда, яму ўдалося, гэта нанова, у стопершы раз заявіць аб правох Літвы на Вільню і даць страву для чарговага разважаньня эўрапейскім юрыстым. Пакт аб узаемнай бясьпечнасьці, які быў паданы літоўскім урадам польскай дэлегацыі ў Коўні, ласьне і імкнуўся да гэтае мэты: § 1 гэтага праэкту вымагаў, як ведама, абвясьціць «тэрыторыю паміж літоўскай і савецкай граніцай (Віленская вобласьць) **спрэчнай** паміж Польшчай і Літвой», а § 10-11 казаў аб дэмілітарызацыі 50-кілёмэтравай паласы абапал сучаснай літоўска-польскай мяжы («адміністрацыйная лінія»—згодна § 5 пакта, якая павінна так называцца да аканчальнага ўрэгуляваньня спрэчкі). Гандаль аб «адшкадаваньні»—Польшчы за ўчынкі ген. Жэлігоўскага быў толькі малазначным аксесуарам да гэтага праэкту.

Як і трэба было спадзявацца, усе гэтыя гутаркі нічым ня скончыліся, і Шумлякоўскі, старшыня польскай камісіі ў Варшаве, меў поўную рацыю, калі сказаў, што з моманту Кёнігзбэрскае канфэрэнцыі становішча паміж Літвой і Польшчай фактычна ні ў чым не зьмянілася. Таксама, як Літва адхіліла ўсе забегі польскае дыплёматыі аб утварэньні беспасрэдных чыгуначных, паштова-тэлеграфных і гандлёвых зносін, разумеючы, што пад гэтымі „зносінамі" крыецца; таксама і Польшча не прыняла да абгаварваньня праэк літоўскага пакту аб замірэньні. Верная сваей тактыцы, польская дыплёматыя скарыстала гэты пакт толькі для лішняй скаргі ў Лігу Нацый, назваўшы яго «чарговай літоўскай правакацыяй».

Абедзьве староны зноў засталіся пры разьбітым карыце ў стасунку да віленскага пытаньня; аднак, розьніца ў становішчы іх у даны момант не малая. Заўважаны вышэй адзіны дыплёматычна-вайсковы фронт супроць Літвы, створаны ўсільлямі Пілсудзкага ў Эўропе і Прыбалтыцы, ставіць Вальдэмараса і наогул літоўскую палітыку ў вельмі цяжкае палажэньне. Працягваць далей перамовы, якія зайшлі ў тупік, нельга, а для «пачэснага адступленьня» шляхі на захад заказаны. Засталася адзіная лазейка—надзея, гэта надыходзячая ў верасьні сэсія Лігі Нацый, на якой, згодна прынятай мэханіцы, мусіць быць пастаўлена польска-літоўская справа. Але ў стасунку да гэтае сэсіі нават у Вальдэмараса няма ніякіх ілюзій.

Кожнае зьявішча раней ці пазьней, але мае сваё лёгічнае заканчэньне. Так і справа з Вільняй. Пасьля васьмі год валакіты—можна аб'ектыўна лічыць, што яна наблізілася да свайго лёгічнага канца. «Чыкаго Трыбюн» надоечы вельмі характэрна заўважала, што Чэмбэрлен аддае сабе адчот у тым, што «нешта трэба зрабіць», а „Глос Правды", тлумачачы чэмбэрленавы разважаньні, прызнаў, што калі Вальдэмарас чакае, што Польшча пасьля слоў пяройдзе да вайсковага чыну, дык ці ня лепш хутчэй зьдзейсьніць гэтае чаканьне? Дзеля гэтага, калі апошняя чэрвеньская сэсія Савету Лігі не дала адказу на тое, чым-жа павінна скончыцца літоўска-польская спрэчка, калі абедзьве староны ня дойдуць да згоды,—дык наступаючая сэсія **мусіць** гэта сказаць.

Аб'ектыўна — усход Эўропы стаіць сёньня перад рэальнай пагрозай вайны. Становішча больш небясьпечнае ад таго, якое было год таму назад, калі мы былі на волас ад пачатку вайсковых дзеяньняў.

Надыходзячая пагроза настолькі рэальна, што ў бутафорным лягеры Вальдэмараса ў Коўні адзіная лінія зламалася: павадыр літоўскіх фашыстаў пастарому махае картонным мечам у напрамку Варшавы, а больш асьцярожны Сьмятона лічыць магчымым шукаць збаўленьня ў уступках Пілсудзкаму.

Няцікавае ўражаньне робіць фашысцкае гаспадараньне, калі бліжэй азнаёміцца з сучасным эканамічным і агульна-палітычным становішчам унутры Літоўскай рэспублікі. Прагрэсыўнае грамадзянства ўпень тэрарызавана і пазбаўлена права голасу ў найістотнейшых пытаньнях жыцьця свайго краю.

Сойм,—гэта «дэмакратычная аддушына» ў фашысцкім царстве—запячатаны; ва ўсім краі—ніводнага грамадзкага сходу, ніводнага публічнага дакладу на палітычныя тэмы. Ва ўсім пануе разьюшаная афіцэрства, якое з праэктаваным апошнімі днямі прыходам да ўлады вайсковага міністра Даўкантаса мусіць цалкам замяніць сабой грамадзкі голас Літвы.

У краі насоўваецца голад. Аб гэтым адважваюцца гаварыць ня толькі апазіцыйныя газэты,—гэтага ня скрывае нават афіцыяльны Статыстычны Бюлетэнь. Орган сялянскае партыі «Lietuwos Zinios» у № 150 сьведчыць, што літоўскае сялянства пачынае ў масавай колькасьці прадаваць жывёлу, што зьяўляецца першай адзнакай надыходзячай бяды. Дзяржаўны бюджэт за апошнія пяць месяцаў дае 25 мільёнаў літаў пасыву,—у той час, як за ўвесь мінуды год пасыў быў роўны 20 мільёнам літ. «Сацыял-дэмакратэс» (№ 27) пад характэрным загалоўкам —«Павялічэньне бяды»—піша аб выключна цяжкім становішчы літоўскага рабочага, у першую чаргу сельска-гаспадарчага, які ўжо цяпер церпіць на голад. Усе сялянскія гаспадаркі імкнуцца пазбавіцца ад лішніх ратоў і гэта перш за ўсё адбіваецца на наймовай працы. Надзеі на Латвію, дзе звычайна тапны літоўскі работнік знайходзіў сабе заработак,—няма, бо Латвія яшчэ больш за Літву церпіць ад цяжкога неўраджаю.

Выключныя эканамічныя цяжкасьці, якія могуць стацца катастрафічнымі, і фашысцкі паралюш, які скаваў усё грамадзкае жыцьцё Літвы,—вось тое найбольш грознае, што падрывае сілы літоўскага народу ў барацьбе з польскім імпэрыялізмам.

Створаная ў выніку ўсяго гэтага сітуацыя лепш за ўсё пераконвае на наколькі ілюзорнымі зьяўляюцца спадзяваньні некаторых прадстаўнікоў літоўскай думкі вырашыць праблему адносін Літвы да Польшчы на грунце звычайных буржуазных адносін.

Цяпер, калі справа падыйшла да свайго лёгічнага канца, ілюзорнасьць гэта павінна быць яснай нават найбольшым аптымістам. Трэба думаць, што цяпер кожнаму грамадзкаму работніку ў Коўні, незалежна ад яго партыйнае прыналежнасьці, зрабілася ясным, што лёгічны канец сувязі з Лігай Нацый, лёгічны вывад з буржуазнага акружэньня Літвы і з яе ўласнай буржуазнай істоты,—ёсьць патрэба памірыцца з Польшчай на тых варунках, якія дыктуе эўрапейскі капітал. Варункі-ж гэтыя агульнавядомыя падпарадкаваньне Літоўскай рэспублікі дзяржаўнай волі Польшчы і страта літоўскай нацыянальнай незалежнасьці.

Такі вывад дзевяці год існаваньня незалежнай **буржуазнай** Літвы. Гэта лёс кожнай дробна-капіталістычнай дзяржавы, якая ўзьнікла ў выніку сусьветнае вайны. Ці здолеюць літоўскія масы цяпер-жа выйсьці з цяжкага становішча—вялікае пытаньне. Аднак здаровы інстынкт жыцьця, які закладзены ў масах, наогул,—дае падставу думаць, што выхад гэты будзе знойдзен. Раней ці пазьней літоўскія работнікі і сяляне знойдуць дарогу паразуменьня з работнікамі і сялянамі Польшчы і, наогул, з работнікамі і сялянамі сумежных дзяржаў, толькі гэта дарога будзе ляжаць далёка ад сучаснага арбітра польска-літоўскага канфлікту—Лігі Нацый і ад усёй зграі англа-францускіх капіталістаў.

АЛЯКСАНДР ЦЬВІКЕВІЧ.

Праверка—самакрытыка—кантроль мас.

Дзеці гамоняць...

Уся ўвага добраму выхаваньню дзяцей—нашай зьмене.

Гэты баявы лёзунг уважліва ўсюды праводзіцца і старанна выхоўваюць дзяцей рабочых і сялян.

А вось у мсьціслаўскім дзіцячым гарадку зусім іншыя парадкі: там пасвойму «старанна выхоўваюць» дзяцей—б'юць іх і пакідаюць, часам, без абеду. На чале выхаваньня ёсьць «людцы» з мінулага часу, якіх даўно трэба было гнаць адтуль савецкай мятлой, каб іх і паху ня было.

Мясцовыя органы ўлады, асабліва органы асьветы, неяк «стесняются» добра прыглядзецца, як выхоўваецца тысячная маса дзяцей. А мо' гэта іх не датычыцца? Дык тады, таварышы, складзеце рукі і сядзеце ціха, а дзяцей няхай «выхоўваюць»...

Добрае выхаваньне дзяцей залежыць ад абслугоўваючага пэрсаналу. Гэта мы ведаем.

Але вось тут і «запятая». Частка пэрсаналу дзіцячага гарадка нікуды ня варта. Дзе «быўшыя людзі», б. афіцэры Булак-Балаховіча—там дабра ня шукай.

Няўжо органы асьветы ня могуць знайсьці савецкіх людзей?

— Ну, няхай бы ты і з «быўшых людзей», але-ж не калеч і ня бі дзяцей рабочых і сялян,—такую часам можна пачуць гамонку сярод насельніцтва і дзяцей.

Б'юць дзяцей, часта б'юць... Ну, што значыць «быўшаму чалавеку» даць «аплявуху» дзіцяці. Старая прывычка—нічога ня зробіш.

Гавораць, што «кое-кого» за гэта прыцягнулі да адказнасьці. А можа толькі так гавораць?

Дый чаму і ня біць дзяцей, калі сам загадчык детгарадка прыкрывае ўсіх мардабойцаў.

Добра робяць—б'юць і есьці не даюць. Бывалі выпадкі, калі дзіця за што-небудзь прывініцца, дык яму даюць адно толькі блюда.

А калі гаварыць аб чыстаце, дык трэба заплюшчыць вочы і заткнуць вушы, бо інакш неахвота слухаць.

Таварышы мсьціслаўцы! Мо' для культурнага выхаваньня дзяцей ня трэба чыстаты? Дык тады вы правы.

Дзеці таксама ня могуць маўчаць, калі бяз іх удзелу робяць прыёмку і зборку збожжа. А хто гэта мог зmaўчаць і пра тое, што ў дзетгарадку служачыя часам разьбіраюць усё малако?

Не, таварышы,—нельга маўчаць! Дзеці даўно аб усім гэтым гамоняць.

Я. Зб.

Белдзяржгандаль не сьпяшаецца

Усім нам досыць добра вядома, якое значэньне прыдае ўлада і партыя надыходзячай загатоўчай кампаніі.

Здаецца, аб памылках мінулага году павінны былі-б нашы загатоўчыя арганізацыі своечасова падумаць і падрыхтавацца да загатовак 1928-29 году.

Гэта здаецца толькі нам.

Ня так даўно мы ўжо пісалі, як наш Белсельсаюз «рыхтаваўся» весьці загатоўку ліпавага цьвету.

Па думцы спэцаў з Белсельсаюзу, халодная вясна не дала магчымасьці разгарнуць загатоўку гэтага віду лексыравіны, бо па белсельсаюзаўску ліпа цьвіце ня ў ліпені, а ў маі...

З Белдзяржгандлем, па нашай думцы, справа стаіць крыху горш.

Паважаны Белдзяржгандаль яшчэ к 26 ліпеня павінен быў прадставіць у Менскі акргандаль арыентыровачны плян аб разьмерах загатоўкі рознай сыравіны па асобных сваіх пунктах Менскай акругі.

Гэтыя весткі патрэбны былі акргандлю для таго, каб даць магчымасьць своечасова абгаварыць загатоўчыя пляны на мясцох у райвыканкомах, а таксама і ў нізавых пунктах таго-ж самага Белдзяржгандлю.

Такую пастаноўку пытаньня, па нашаму, трэба было-б толькі вітаць, бо, наогул, усе нашы пляны павінны падлягаць самай шырокай крытыцы з боку нізавых арганізацый і шырокіх мас працоўных, а тым больш павінны быць абгавораны пляны загатоўчай кампаніі ў райвыканкомах, якім у працэсе кампаніі прыйдзецца кіраваць гэтай вельмі важнай працай, а ў выпадках недарэчнасьцяй і несьці адказнасьць за самую кампанію.

Між тым наш Белдзяржгандаль не сьпяшаецца з прадстаўленьнем свайго вытворчага пляну па Менскай акрузе. Сёньня маем ужо 2-ое жніўня, а з Белдзяржгандлю нічога яшчэ ня чуваць...

Працаўнікі акргандлю кажуць, што такая сьпячка Белдзяржгандлю зрывае падрыхтоўчую працу па загатоўках наступнага году.

Правільна, мы згодны, што Белдзяржгандаль, відаць, не асабліва сьпяшаецца рыхтавацца да вельмі адказнай кампаніі, і, спадзяемся, што адпаведныя органы разбудзяць мірны сон яго.

В.

Паказальнае галавацяпства

Ёсь у нас, у БССР, Вільчанская школа сялянскай моладзі. Знаходзіцца яна ў Койданаўскім раёне.

Як і кожная школа сялянскай моладзі, Вільчанская школа ставіць задачу падрыхтаваць культурнага гаспадара для нашай вёскі.

Раз так, дык трэба вучняў школы азнаёміць ды ня толькі азнаёміць, але і навучыць культурна гаспадарыць у сваёй гаспадарцы...

Знаёміць вучняў як наладзіць шматпольны севазварот, навучыць як арганізаваць добры фруктовы сад, гарод і г. д.

Надумаў выкладчык сельскай гаспадаркі, аграном Нічыпаровіч, навучыць вучняў пабудаваць парнік, а раз надумаў, дык узяўся за навуку...

Яшчэ ў лютым месяцы пачаў гэты паважаны выкладчык капаць мёрзлую зямлю.

Днём крыху разаб'юць зямлю, а ўначы мароз зноў яе скуе ды так моцна, што з вучняў сем патоў лілося ў часе працы.

Капалі гэтак мёрзлую зямлю, калі мы ня мыляемся, штодзень восем-дзесяць вучняў, у працягу трох тыдняў, а можа і цэлага месяцу. Нават, кажуць некалькі лапат паламалі і папсавалі, 4 або 5 сякер, так што зараз няма чым і дроў нарубаць...

А можа і не, можа і ёсьць чым насячы, але справа ня ў рублёх, калі трэба навуку распаўсюдзіць.

Праўда, вучні, сялянскія хлопцы па куточках сьмяяліся:

— Які, кажуць, дурань, узімку парнікі будуе? У нас, кажуць, у вёсках і без навукі робіцца ўвосень, калі зямля мягкая...

Сьмяяліся вучні, сьмяяліся па куточках, а потым на агульным вучнёўскім сходзе і даюць пытаньне:

— Навошта гэта работа? Гэта, кажуць, ганьба для школы.

Але ніхто так і не адказаў нашым вучням, для чаго-ж робіцца гэткае галавацяпства.

Працавалі тыдні тры, працы і поту шмат палажылі,—значыцца, і вынікі павінны быць добрыя...

Зразумела, вынікі, проста любата... Пасеялі ў свой час у парніку тое-сёе, але мароз усходы папсаваў, кажуць, яшчэ раз перасявалі і, урэшце, тарчыць у парніку бабылём адно каліва агуркоў, і спадзяюцца, што ў верасьні можна будзе паспытаць і парніковага агурка.

Выбачайце, трэба дадаць, што сядзіць у парніку некалькі памідораў і 2-4 каліва капусты...

Вы запытаеце: можа ў парніку патрэба была сьпешная?

Хто іх ведае...

Толькі выкладчык гэты працуе ўжо ў школе 2 гады і, па нашаму, можна было-б своечасова навучыць вучняў пабудаваць парнік.

Мой сусед пытаецца:

— Які, кажа, дурань, у гаспадарцы ўзімку парнікі капае!

— Бачыш, браток, капалі ня ў цёмнага селяніна, а ў спэцыяльнай навучальнай установе.

В. Зайцаў.

Маладыя спэцыялісты працуюць... чорнарабочымі.

НЕДАРЭЧНАСЬЦІ ЯШЧЭ ІСНУЮЦЬ.

Пытаньне аб скарыстаньні студэнтаў на практыцы і стажы ўзьнята ў нас толькі ў канцы 1926 году. У справе практыканства і стажорства ў першым годзе было шмат непаразуменьняў і недарэчнасьцяў, якія часткова ўхілены.

Трэба адзначыць, што наша прамысловасьць і сельская гаспадарка не адпавядаюць колькасьці выпускаемых штогод спэцыялістаў Сельска-Гаспадарчай Акадэміі, ВНУ і тэхнікумамі. Гэтыя спэцыялісты толькі на 50 проц. скарыстоўваюцца на практыцы і стажыраваньні, а рэшта бывае прымушана самацёкам шукаць сабе працу ў іншых рэспубліках ці ісьці на біржу працы.

Мы гаворым толькі аб студэнтах апошняга і прадапошняга курсаў, а што датычыць студэнтаў малодшых курсаў, дык яны ў часе летніх канікул ніякай практыкі не атрымоўваюць, і студэнты-сяляне бываюць прымушаны працаваць на сельскай гаспадарцы, а рабочыя—на грамадзкіх і будаўнічых работах у якасьці чорнарабочых, але і тут ня ўсе маюць магчымасьць атрымаць працу.

Нашы ўстановы і прадпрыёмствы дагэтуль яшчэ не ўявілі сабе як належыць пастановы СНК БССР аб абавязковым прыёме на працу вызначанага проценту практыкантаў і стажораў. Наркампрацы і Наркамасьветы прыходзіцца амаль што ня з кожнай установай і прадпрыёмствам весьці кожны год спрэчкі, рабіць тлумачэньні і прымушаць браць студэнтаў на працу. Між тым установы і прадпрыёмствы самі павінны былі-б даваць заяўкі на патрэбны лік практыкантаў і стажораў і тым самым палегчыць справу

ПРАКТЫКАНТАМ ДАЮЦЬ ЧОРНУЮ РАБОТУ.

Скарыстоўваньне практыкантаў і стажораў на практычнай рабоце ў нас дагэтуль вельмі нездавальняюча. Мала таго, што часта з-за адсутнасьці дастатковай колькасьці месц практыкі і стажу, студэнты пападаюць на працу не па сваёй спэцыяльнасьці. Студэнту даюць чорную работу; перакідваюць з аднаго месца на другое; тэхнічны пэрсанал не звароча на практыкантаў належнай увагі і не дапамагае ім.

Усё гэта не дае магчымасьці атрымаць студэнтам тую практыку і навыкі, якія мы павінны ім, як маладым спэцыялістам, даць.

Няўпэўненасьць за сваю будучыну, як насланага на вельмі кароткі тэрмін на практыку і стаж, студэнт ня можа нармальна працаваць і патрабаваць да сябе належнай увагі з боку адміністрацыі. Ён бывае прымушан прыстасоўвацца, каб не застацца пасьля скончэньня стажу беспрацоўным.

НАРКАМЗЕМ І НАРКАМЗДАРОЎЯ ДАПАМАГАЮЦЬ... САМАЦЁКУ.

Наркамзем і Наркамздароўя ня хочуць даць канкрэтную заяўку на патрэбную колькасьць стажораў і практыкантаў для ўстаноў, якія знаходзяцца на дзяржаўным і мясцовым бюджэце, а інкнудца зрабіць заяўку на самую мінімальную колькасьць.

Сёлета з нашых навучальных устаноў выпушчана стажораў: аграномаў і каморнікаў 119 чал., мэліяратараў і гідратэхнікаў—83 чал., лесаўпарадкавацеляў—162 чал., вэтэрынараў—30 чал. і, апрача таго, практыкантаў па розных спэцыяльнасьцях каля 800 чалавек. Наркамзем-жа і Белсельтрэст далі заяўку на стажораў: каморнікаў на 104 чал., аграномаў—23 чал., мэліяратараў і гідратэхнікаў 1 чал., лесаўпарадкавацеляў—103 чал. і г. д. Такім чынам, рэшта зямельных працаўнікоў (874 чал.) павінна была застацца бяз працы. Праўда, па неафіцыйных вестках ніводзін з іх бяз працы не застаўся, а ўсе забраны на працу акругамі і раёнамі. Гэта яшчэ раз падкрэслівае, што пытаньне практыканства і стажорства патрабуе неадкладнага ўрэгуляваньня.

Хто спыніць бясчынствы доктара Капароўскай?

Ні ў аднэй больніцы Гомельшчыны няма такіх грубых адносін да хворых, як гэта наглядаецца ў Чэбатовіцкай больніцы. Калі сюды заходзіць хворы, дык урач Капароўская, пры аглядзе, пачынае на іх крычаць за кожны шаг. Былі нават выпадкі, калі Капароўская выганяла хворых з больніцы. Калі аднойчы ў маі м-цы ў больніцу прышла сялянка з в. Р. Альхоўка Баксічова В. М., дык Капароўская паглядзела крыху і выгнала яе, кажучы пры гэтым: «ты хворая сухотамі, лячыць мы цябе ня будзем, табе патрэбна ўжо скора паміраць». А на самай справе Баксічова хворая была ня сухотамі. Капароўская выгнала з больніцы таксама і сялянку Буракову М. Жанчыны туды зусім баяцца ісьці. А калі хто ляжыць пры сьмерці і прыедзе за ўрачом, дык Капароўская крычыць і так адказвае,—«калі нельга прывезьці хворага сюды, няхай прападае». Сялянства ўжо само стала адказвацца ад яе дапамогі. Кожнае балючае зьявішча ў больніцы заўважваецца сельсаветам. Ён вызываў на пленум урача, патрабаваў справаздачы, выносіў пастановы для зьнішчэньня гэтага, але нішто не дапамагае. На адным з пленумаў сельсавет пастанавіў прасіць РВК паклапаціцца аб замене Капароўскай другім урачом, але РВК на гэта не зьвярнуў увагі, а Капароўская па старому вядзе свае справы.

Дзяніс Духвалаў.

КОНКУРС НА ЛЕПШЫ ЎРАДЖАЙ—ПАД ПАГРОЗАЙ ЗРЫВУ.

«Лёзунгам «сёньня» павінна быць—увага першаму ўсесаюзнаму конкурсу—масаваму паходу за лепшы—ўраджай—пісалася ў „С. Б.“ яшчэ ў пачатку ліпеня. Ідэя сталага азнаямленьня з лепшай ураджайнасьцю, дэтальнае высьвятленьне шляхоў заваёў яе і праз конкурс шырокае скарыстоўваньне дзеля ўздыму ураджайнасьці ўсіх сялянскіх, калектыўных, савецкіх гаспадарак — ёсьць найвялікшая ідэя нашага часу—неабходнае зьвяно ў працы за падвойны ўраджай.

Да гэтага часу пара-б раскачацца каму належыць і ня толькі быць гатовым, але і пачаць працу. Конкурс на лепшы ўраджай—вялізныя магчымасьці, якія маюцца на гэтым шляху, вакол гэтага неабходна было згрупаваць увагу ўсёй грамадзкасьці.

К гэтаму заклікае і спазьненьне пачатку падрыхтоўкі: ледзь 15 ліпеня былі распаўсюджаны праз газэту «Беларуская Вёска» палажэньні аб конкурсе, тым з большым тэмпам павінна была пайсьці гэта праца.

Аднак, тое, што паказана ў газэце за 25 ліпеня — „рэдакцыя яшчэ не атрымала апісаньняў лепшых па ўраджайнасьці гаспадарак“—факты, якія сьведчаць, што ня толькі асобныя раёнялыя земаадзелы і аграномы, але і акрза яшчэ да гэтага часу ня ведаюць аб конкурсе, і тое, што апошні тэрмін першага апісаньня гаспадарак канчаецца—15 жніўня—застаўляюць проста ставіць пытаньне аб пагрозе зрыву конкурсу. Гэтыя-ж факты сьведчаць і і аб адносінах к друку.

Ад шэрагу непасрэдных працаўнікоў сельскай гаспадаркі прышлося чуць чыноўнічы адказ: «Мы ніякіх дырэктыў па гэтаму пытаньню не атрымлівалі» У сувязі з гэтым было-б карысна працягнуць тэрмін правядзеньня конкурсу тым больш, што яшчэ не адшуканы патрэбныя сродкі. Сэкцыі спэцыялістых саюзу сельгаслесрабочых павінны бліжэй падысьці да вытворчых мерапрыёмстваў—стаць сапраўднымі арганізатарамі савецкай грамадзкасьці за падвойны ўраджай, аб'яднаць вакол гэтай задачы, у першую чаргу, шырокія кадры спэцыялістаў, камсамол, настаўніцтва; дабраахвотныя т-вы павінны і могуць знайсьці ў гэтай працы ўдзячныя задачы. РВК і с-с павінны зацікавіцца праблемай павышэньня ўраджайнасьці больш, чым гэта было да гэтага часу.

Ніводнай савецкай калектыўнай бядняцка-серадняцкай і сялянскай гаспадаркі з лепшым прыкладным ураджаем не павінна застацца ў баку ад конкурсу!

Сабраны матар'ял трэба шырока скарыстаць у падрыхтоўцы асеньняй пасеўнай кампаніі і асабліва выдатныя прыклады неабходна абгаварыць на шырокіх сялянскіх сходах, вытворчых нарадах саўгасаў і калгасаў.

Лёзунгам і сёньня застаецца: увага конкурсу.

Т. А.

ЗА САМААБКЛАДАНЬНЕ БУДУЮЦЬ МОСТ.

Плешчаніцы, 1-8. У в. Хатаевічах, Плешчаніцкага раёну (Меншчына) на агульным сходзе сялян пастанавілі зрабіць самаабкладаньне і на гэтыя сродкі пабудаваць мост праз рэчку Дрылянку.

Мост будзе каштаваць 400 руб. і будзе гатоў у пачатку жніўня г. году.

Вынікі праверкі выдаткаў за I палову 1927-28 г.

Як зьніжаюцца адм.-гасп. выдаткі.

Найбольш добрае становішча са зьніжэньнем адмін.-гасп. выдаткаў за 1-е паўгодзьдзе сёл. г. было па сетцы прадстаўніцтваў сындыкатаў—31 проц., па дзяржбюджэтных установах—22 проц., па апаратах трэстаў—18 проц., далей—па спажывецкай каапэрацыі. На апошнім месцы стаяць: банкі, мясцовая і дзяржаўная прамысловасьць з яе агульна-заводзкімі выдаткамі.

Аднак, трэба ўлічыць, што ў значнай частцы прадпрыёмстваў агульназаводзкія выдаткі не аддзелены належным чынам ад цэхавых, даўшых значны рост, у сувязі з ростам вытворчасьці, абсталяваньнем новых цэхаў, пашырэньнем ранейшых. Па тых-жа трэстах, дзе агульназаводзкія выдаткі выдзелены даволі правільна (прадпрыёмствы Папертрэсту), мы маем зьніжэньне да 20 проц.

Недастатковае зьніжэньне па Дзяржбанку тлумачыцца пераходам да яго часткі апэрацый ліквідаванага Прамбанку.

Трэба чакаць, што ў 2-м паўгодзьдзі зьніжэньне будзе дасягнута ў большым разьмеры, у сувязі з тым, што першае паўгодзьдзе **зьяўляецца сэзонным для гандлёвага апарату**, які ў гэту зіму перажыў цяжкасьці з загатоўкамі, выклікаўшымі ўзмоцненыя выдаткі. Акрамя таго, значная частка прадпрыёмстваў і гандлёвых арганізацый прыступіла к зьніжэньню выдаткаў з некаторым спазьненьнем, у сувязі з затрыманьнем разгляду каштарысаў.

За лік якіх артыкулаў праходзіла зьніжэньне. Прычыны адступленьня ад каштарысаў.

Па каапэрацыйнай сетцы зьніжэньне праходзіла пераважна за лік зарплаты адмін.-кіраўн. пэрсаналу і розных іншых выдаткаў (зьезды і нарады, рэклямы і публікацыі, легкавы транспарт і г. д.). Аналёгічна праходзіла зьніжэньне па банках.

Па апаратах трэстаў зьніжэньне праходзіла, галоўным чынам, па накладных выдатках на зарплату, рэклямах і публікацыях, часткова па зарплаце, канц. выдатках і ўтрыманьню памяшканьняў.

Па агульназаводзкіх выдатках зьніжэньне праходзіла за лік накладных выдаткаў на рабсілу, зарплаты, камандыровачных, канц. і друкарскіх выдаткаў і фонду прастояў.

Амаль усюды далі перавышэньне паштова-тэлегр. і тэлеф. выдаткі.

Асноўнымі прычынамі недастатковага зьніжэньня за 1-е паўгодзьдзе трэба лічыць: 1) спазьненьне з правядзеньнем зьніжэньня, з прычыны позьняга зацьверджаньня, каштарысаў; слабасьці ініцыятывы кіраўнікоў па рацыяналізац. апарату; 2) адсутнасьць каштарыснай дысцыпліны і 3) слабасьць кантролю за выкананьнем каштарысаў на працягу паўгодзьдзя.

Перавышэньне ці недастатковае зьніжэньне паштова-тэлегр. выдаткаў тлумачыцца, акрамя таго, яшчэ і цяжкасьцямі з загатоўкамі, а для некаторых трэстаў (Харчтрэст) і з рэалізацыяй.

Перавышэньне ці недастатковае зьніжэньне выдаткаў **на бягучы рамонт** па прадпрыёмствах тлумачыцца ненапружанасьцю рамонтных работ, з чым зьвязваецца і дарагавізна іх. Недастатковае зьніжэньне па цэламу шэрагу інш. выдаткаў (ахова заводаў, утрыманьне памяшканьняў і двара, аднаўленьне дробнага інвэнтару, аховы працы), зьвязана з ростам вытворчасьці на многіх прадпрыёмствах.

Адхіленьні ад каштарысаў залежылі таксама ад недастатковай прапрацаванасьці апошніх, асабліва каштарысаў агульна-заводзкіх выдаткаў, з прычыны чаго мела месца з боку трэстаў і ВСНГБ часам мэханічнае зрэзваньне асыгнаваньняў там, дзе цяжка дабіцца зьніжэньня. Асабліва кепска былі складзены каштарысы па прадпрыёмствах мэталётрэсту. Мелі месца таксама і грубыя памылкі пры складаньні каштарысаў.

Магчымасьці зьніжэньня агульназаводзкіх выдаткаў ня вычарпаны, асабліва па буйных прадпрыёмствах. Тут таксама стаіць пытаньне аб спрашчэньні сыстэмы і форм вучоту і справаздачнасьці, аб прадастаўленьні прадпрыёмствам большай самастойнасьці дзеля памяншэньня перапіскі з трэстамі, аб далейшым зжацьці камандыровачных, паштова-тэлеграфных і т. з. розных выдаткаў.

З агульных пытаньняў, якія датычацца ўсяго апарату ў цэлым, выдзяляюцца пытаньні спрашчэньня рахункавага апарату, памяншэньня выдаткаў камандыровачных, п.-т. і па пераводу грошай.

Магчымасьці скарачэньня выдаткаў на рахункова-бухгальтарскі апарат зьвязваюцца з пераходам на формы картачна-капіравальнага вучоту, які да гэтага часу ўведзен толькі ў некаторых установах.

У мэтах зжацьця камандыровачных выдаткаў неабходна: 1) асоб з разьезднай работай (інспэктары, рэвізоры, інструктары і г. д.) перавесьці на цьвёрдыя стаўкі, без аплаты сутачных, і з аплатай толькі фактычных шляхавых выдаткаў; 2) устанавіць большую плянавасьць у камандыроўках і строга праводзіць правілы аб кантроле за работай камандыруемых (візы, кароткія справаздачы); 3) устанавіць адказнасьць цэнтральных устаноў (Масква, Менск) за нямэтазгодную затрымку камандыруемых з месц па выкліку ў цэнтру.

Урэшце, у адносінах да ўсіх прадпрыёмстваў і ўстаноў ставіцца пытаньне аб устанаўленьні адказнасьці за ход выкананьня каштарысу і на галоўных бухгальтароў. Рашаючае значэньне мае ўзмацненьне рацыяналізатарскіх ячэек (ТНБ) і работы ў мясцовых грамадзкіх арганізацыях (экаsном.-вытворчыя і кантр. камісіі) па ўздыму самадзейнасьці рабочых і служачых вакол справы патаненьня апарату, па кантролю за выкананьнем дырэктывы аб максымальным зжацьці адмін.-кіраўн. выдаткаў.

Ва ўмовах, калі робіцца немагчымым правядзеньне мэханічнага зрэзваньня каштарысаў і штатаў, калі далейшае зьніжэньне шчыльна зьвязваецца з рацыяналізацыяй, якая патрабуе дэталёвага вывучэньня работы ўстаноў ці прадпрыёмстваў, задачай органаў РСІ зьяўляецца ўстанаўленьне яшчэ больш шчыльнай сувязі з мясцовымі рацыяналізатарскімі ячэйкамі і са ўсёй масай рабочых і служачых—для таго, каб праводзіць свае мерапрыёмствы, апіраючыся на вопыт рацыяналізатарскіх ячэек, грамадзкіх арганізацый і ўсяе масы рабочых і служачых.

Мерапрыёмствы, неабходныя для больш поўнага выкананьня дырэктывы аб 20 проц. зьніжэньні.

Магчымасьці скарачэньня выдаткаў на апарат, які знаходзіцца на дзяржаўным і мясцовым бюджэце, амаль вычэрпаны пры даным коле іх работ. Рацыяналізатарскія мерапрыёмствы ў адносінах іх зводзяцца к далейшаму перагляду іх функцыяў, больш строгаму правядзеньню функцыянальнай сыстэмы, некатораму скарачэньню канцылярскага апарату, к спрашчэньню вучоту і справаздачнасьці і к мэханізацыі работ у такіх установах, як статыстычныя органы.

Пастанова ўраду аб тым, што адміністрацыйныя выдаткі наступнага году (1928-29) не павінны перавышаць выдаткаў бягучага году, трэба выканаць **дасканала**.

Таксама **пытаньне аб скарачэньні гандлёвага апарату** цалкам упіраецца ў спрашчэньне таваправодзячай сеткі і разьвіцьцё гандлёвай тэхнікі.

Сьпешка і гарачка з загатоўкамі, якая мела месца летась, зьявілася ў некаторай меры вынікам непрадугледжанасьці і некаторай расхлябанасьці гандлёвага апарату. На будучы год трэба патрабаваць пагэтаму некаторага скарачэньня камандыровачных і паштова-тэлегр. выдаткаў.

Праверка паказала, што трэсты зусім могуць уклясціся ў каштарысы, вызначаныя ім на гэты год, і што на будучы год патрэбнасьць і павялічэньне іх выдаткаў адсутнічае. У далейшым ёсьць магчымасьць, пры стабілізацыі інжынэрна-тэхнічнага складу, некалькі скараціць камэрцыйны апарат трэстаў, улічваючы, што функцыі рэалізацыі іх прадукцыі бяруць на сябе ўсё ў большай меры сындыкаты і таргі.

К. ЭЛЬКІНД.

НАТАТКІ ПРА УКРАІНУ*).

Калісьці тут жылі скіфы. На зьмену ім прышлі памятныя рабаўнікі—печанегі. У бойках і войнах загінулі і яны... Таптапі просторную стэп татарскія орды... Тысячамі паланілі яны прыгожых славянак для продажу на ўсходніх рынках... Прыгожыя паланьніцы-славянкі станавіліся рабынямі пляхэтных ханаў, трапляючы ў гарэмы-турмы... Зьнікалі і татары... Мяняецца час!..

* * *

Праяжджаючы на дубе, можна лёгка прыкмеціць сярод стэпу то сям, то там высачэзныя курганы—магілы... Яны паабрасталі высокай травой, хаваючы ў сабе скуткі культур папярэдніх насельнікаў краіны...

Пасьля Кадака, пасьля Ненасытца і Вовніча парогі Вольны і Лішні (Гадзючы) не зрабілі на нас асаблівага ўражаньня. Толькі «Воўчае горла» з сваім непакойным вадаспадам крыху зьбянтэжыла «нашога дуба», даўшы адчуць, што пераезд праз парогі—небясьпечная рэч...

Замест шырачэзных прастораў Дняпра на Кіеўшчыне і Днепрапятроўшчыне,—тут гранітныя берагі моцна трымаюць сівога ў сваіх абоймах... Рэчышча звузілася,—Днепр тут затое вельмі глыбокі... Цені высокіх, чорных берагоў падаюць на ваду, ад таго і вада тут замест серабрыстай, здаецца ні то сіняй, ні то чорнай...

Мы каля Кічкасу. Кічкас у мінулыя часы—невялічкая калёнія немцаў-калёністаў. А цяпер?..

Надвесны, жалезны мост на страшэннай вышыні здаецца магутнай жалезнай аркай... Перад намі разгортваецца вялічэзная панарама будаўніцтва. Гэта—будуецца Дняпроўская электрычная станцыя, карацей—Дніпрэльстан...

Прычальваем да берагу. Саромліва заяўляе наш «капітан»—лоцман Андрэй Білокін,—што ён няпісьменны, калі трэба было яму расьпісацца ў атрыманьні грошай за «дуб»...

— От хлопцы харошы,—кажа наш «бацько—лоцмане»,—рэдка такіх вясёлых сустрэць можна... Маладзейшым здаецца, я стаў за гэты час... Хлопцы!—вырываецца ў яго з магутных грудзей,—можа-б далей з вамі паехалі... Мы вас да Адэсы, ці да Хэрсону на дубе зьвязём...

Такія паездкі родняць людзей... Разьвіталіся доўга, шчыра...

— А хто його знае,—кажа «бацька»,—можа, і ў другі раз давядзецца сустрэцца... Гара з гарою ня сходзіцца, а чалавек з чалавекам...

* * *

Ступілі на пясчаны, гарачы бераг. На месцы невялічкай калёніі Кічкас вырас цяпер вялізны горад з правільна распляняванымі вуліцамі, з садам, з чатырохпавярховым волатам—будынкам галоўнага інжынэра Дняпроўскага будаўніцтва, з школамі, з сталоўкамі, вялізнымі магазынамі, тэатрам...

Кічкасу гораду—усяго толькі два гады. Толькі ў мінулым годзе прыехалі сюды рабочыя-землякопы, служачыя-інжынэры і распачалі цяжкую, адказную працу...

Мінуў год працы, а ўжо на левым беразе Дняпра, дзе, як кажуць, быў голы стэп, дзе былі глыбокія яры,—землякопы зраўнялі мясцовасьць, нібы выгладзілі зямлю,—так роўненька выглядае яна цяпер, на выгладжанай зямлі пракладзена чыгунка—у заданьні якой уваходзіць падвоз лесаматар'ялу для будаўніцтва... Між іншым,—дзевяноста процантаў лесаматар'ялу на Дняпроўскае будаўніцтва прадае Беларусь...

Гостры рублены камень бязьлітасна рве абутак...

Сьпякота не дае нам пакою. Праз нізку роўных брукаваных вуліц мы зьнямоглыя дабіраемся да школы... схаваўшыся ад сьпякоты, праз вакно глядзім на прыгожую, вялічэзную спортпляцоўку... Сёньня нядзеля—дзень адпачынку, і мы бачым, як рабочыя, дарослыя рабочыя, гуляюць у «валейбол»...

— Вось шкода, што ваш прыезд прыпаў на нядзелю,—шкадуе настаўнік школы... Шкадуем і мы... Нам бы хацелася паглядзець Дніпрэльстан у працэсе будаўніцтва...

І ён апавядае нам, што праз год другі палову Кічкасу будзе затоплена ўзьнятай вадой.

Праз груды каменьняў, крыху адпачыўшы, ідзем мы ізноў да Дняпра... Там Днепр перамычкай цяпер адгароджан і струмень пакорна імчыцца туды, дзе вольны шлях... Перамычка прарэзала Днепр на дзьве трэці яго шырыні, вольны шлях—адна трэцяя частка ўсяго рэчышча... На адгароджанай перамычкай мясцовасьці будуецца грэбля. Вядуцца падрыхтоўчыя працы. Хутка пачнуцца працы па бэтаніраваньні грэблі...

А пасьля ўсяго гэтага прадбачыцца пабудова на самым Дняпры магутнай электрычнай станцыі. Аднак гэта яшчэ ня ўсё будаўніцтва. Прарываецца шлюзны канал, па якому будуць праходзіць параходы з Чорнага мора, з Адэсы, праз Запароскі порт праз Днепрапятроўск—у Кіеў і вышэй...

Мне давялося бачыць Волхаўбуд, у свой час я захапляўся памерамі будаўніцтва на Волхаве... Але, паглядзеўшы будаўніцтва на Дняпры, параўнаўшы разьмах будаўніцтва з Волхаўбудам—уражаньне ад волата—Волхаўстана траціцца ў велічы Дняпроўскага будаўніцтва...

Вы ўявіце ўсю складанасьць працы на Дняпры. Трэба стрымаць такую магутную сілу—як шматводны Днепр!.. Вось дзе ўяўляеш, — што чалавек—гэта найвышэйшая істота на зямлі! Падумаць толькі—захоча чалавек спыніць плынь у Дняпры, дакранецца да электрычнага рычагу, замкне жалезныя вароты, і Днепр стане...

Нельга параўнаць гэтую рэальнасьць, з тэй старасьвецкай фантазіяй нашых продкаў аб стварэньні чалавекам парогаў... Днепр, стрыманы перамычкай, узьніме ваду і затопіць парогі... Парогаў ня будзе... Народ склаў лягенду аб стварэньні парогаў. Ці будзе лягенда пра іхняе зьнікненьне?..

А на месцы сучаснага Кічкасу разам са станцыяй вырасьце і новы горад. Імя гэтаму новаму гораду будзе—Элекрополіс...

(Працяг будзе).

Іл. Барашка.

*) Гл. «С. Б.» № 174.

За палепшаньне глебы.

Хэмію—у масы.

(Інструктар па дасьледчай справе Наркамзему т. Савіцкі).

— На маю думку, адным з асноўных мерапрыёмстваў па падняцьці ўраджайнасьці, зьяўляецца павялічэньне ўгнаеньня глебы. Нам неабходна ўводзіць штогод у глебу поўны баланс спажыўных матар'ялаў. А дзеля гэтага трэба, каб кожны год аддаваць глебе тое, што мы ад яе бяром разам з ураджаем. Напрыклад, па нашых падліках, мы атрымалі ў 1926 г., калі перавесьці ўвесь ураджай у спажыўную матэрыю, 1.377.900 тон мінэральных угнаеньняў, а ўнесьлі ў глебу разам з гноем, лубінам, канюшынай і мінэральным угнаеньнем—1.083 тыс. тоны спажыўных матар'ялаў (у пераводзе на мінэральнае ўгнаеньне). Пры такой умове ўраджай павінен быць стацыянарны. Толькі тады могуць быць стымулы для падняцьця ўраджайнасьці, калі павялічыць у два разы колькасьць спажыўных матар'ялаў, якія даюцца глебе ў выглядзе рознага ўгнаеньня. Толькі разьвіцьцё жывёлаводзтва, пашырэньне пасеваў лубіну, культуры канюшыны і ўжываньня мінэральных угнаеньняў можа даць станоўчыя вынікі ў гэтай галіне.

Пры гэтым мы не павінны забываць, што ад нашых сенажацяў мы бяром 500 тысяч тон спажыўных матэрый, а ўзварот ім нічога не даём. Каб павялічыць ураджайнасьць нашых лугоў, трэба і на іх уносіць угнаеньне, што можа быць праведзена за кошт хэмізацыі сельскай гаспадаркі.

А дзеля гэтага трэба:

У першую чаргу пабудаваць у БССР фасфарытны завод. Падругое, трэба выкарыстаць для патрэб сельскай гаспадаркі ўвесь касьцяны баланс, які ў нас маецца (а можам мы мець каля 15 тысяч тон), што павялічыць штогодні прыбытак ад жыта да 15 тысяч тон.

Мала што робіцца ў нас у галіне пашырэньня попелу, а попел разам з касьцямі можа даць у год да 40 тысяч тон спажыўнай матэрыі, пераведзенай на мінэральнае ўгнаеньне. Ня трэба таксама забываць і пра вапну. Гэта самае танае ўгнаеньне, якое можа ўжывацца ў самых бедных гаспадарках, а карысьць ад яе вялікая, бо вапна дапамагае раскладаньню спажыўнай матэры, робіць яе ўдобнай для спажываньня расьлінамі.

Застаецца толькі недахоп азоту, вельмі патрэбнага для ўгнаеньня; але гэту матэрыю можа даць глебе торф, якога ў нас не бракуе.

Аднак, трэба зазначыць, што падваеньне колькасьці ўгнаеньня ня можа забясьпечыць падвойны ўраджай, бо ня ўсё ўгнаеньне пераходзіць у ураджай. Дабаўленьне 1 мільёну тон спажыўных матэрый, у пераводзе на мінэральнае ўгнаеньне, можа павялічыць сучасны ўраджай на 30-35 проц., бо значная частка спажыўнай матэры ідзе на спожыцьць розным мікробам, якія за нас працуюць на карысьць падвышэньня ўраджаю. А дзеля таго, каб павялічыць колькасьць спажыўнай матэры ў глебе і павялічыць усмактваньне іх расьлінамі, трэба зварачваць больш увагі на пастаноўку дасьледчай справы ў галіне дасьледаваньня хэмізацыі сельскай гаспадаркі.

Мала пашыраецца мінэральнае ўгнаеньне.

(Менскі акруговы аграном т. Сьцяпура).

Калі ўзяць умовы Менскай акругі, то ў нас ёсьць усе даныя для распаўсюджваньня мінэральнага ўгнаеньня. У Менскай акрузе каля 28 проц. пляцу пад жыта засяваецца вікай і лубінам. Такім чынам, мы бачым, што азоцістыя матэры часткова ёсьць у глебе, але патрабуюцца яшчэ калійныя і фосфарныя.

Мы ня можам атрымаць рэальнага эфэкту ад нашых ураджаяў, таму што ў сярэднім у нас кладзецца на дзесяціну 0,35 пуд. мінэральных угнаеньняў, у той час, як у Галяндыі кладзецца 43 пуд. на дзесяціну (ураджай 160 пуд.), у Нямеччыне—19,6 пуд. (ураджай—110 пуд.).

Аднача сна з пашырэньнем азоцістых угнаеньняў, як торф, якога ў нас хапае, трэба зьвярнуць увагу на тое, каб фасфарыстыя і калійныя ўгнаеньні маглі-б прасякнуць у самыя глухія куткі вёскі, бо гэта зьяўляецца адным з галоўных фактараў падвышэньня ўраджайнасьці.

Агранамічныя мерапрыёмствы адстаюць ад земляўпарадкаваньня.

(Старшыня ЦК камітэтаў узаемадапамогі т. Жарын).

— На маю думку, аднэй з галоўных перашкод у справе падвышэньня ўраджайнасьці зьяўляецца слабы тэмп замацаваньня шматпалёвых севазваротаў. Вельмі часта земляўпарадкаваньне праводзіцца, вёска на паперы пераходзіць на шматпалёвы севазварот, а сяляне падаўнейшаму праводзяць сяўбу і, зусім слушна, што вынікі ад такога земляўпарадкаваньня вельмі сумныя. Трэба так паставіць справу, каб адначасова з правядзеньнем земляўпарадкаваньня праводзіць і ўсе агранамічныя мерапрыёмствы—па замацаваньні шматпалёвага севазвароту.

ЗАКОНЫ І ЗАГАДЫ УРАДУ БССР.

Пастанова

Эканамічнай Нарады пры Савеце Нар. Камісараў БССР

ПРА РАЗЬМЕРКАВАНЬНЕ І ДАЧУ ЛЬГОТ ПА АБАВЯЗКОВЫМ АКЛАДНЫМ СТРАХАВАНЬНІ Ў 1928-29 АПЭРАЦЫЙНЫМ ГОДЗЕ.

1. Даручыць акруговым выканаўчым камітэтам разьмеркаваць паміж раёнамі, паводле дададзенай да гэтай пастановы інструкцыі, фонд льгот па абавязковым акладным страхаваньні, устаноўлены Саветам Працы і Абароны для сельскіх мясцовасьцяй у разьмеры 12 проц. і для гарадзкіх—у разьмеры 7 проц., ад сум налічанага акладу па ўсіх відах акладнога страхаваньня.

2. Даручыць Кіраўніцтву Дзяржаўнага Страхаваньня БССР, не чакаючы вынікаў канчатковага налічэньня сум акладу па акругах БССР на 1928-1929 г., паведаміць акруговыя выканаўчыя камітэты аб суме фонду льгот, прадугледжанага меркаваньнямі пляну акладнога страхаваньня на 1928-29 г. па акругах.

3. Даручыць акруговым выканаўчым камітэтам задаволіць ільготамі бяднейшае насельніцтва не пазьней 1-га кастрычніка 1928 г.

Старшыня Эканамічнай Нарады пры Савеце Народных Камісараў БССР **М. Карклін.**

Нам. Кіраўніка Спраў СНК і Эканамічнай Нарады БССР **В. Крывіцкі.**

20 ліпеня, 1928 г. г. Менск.

ІНСТРУКЦЫЯ

пра парадак дачы насельніцтву БССР льгот па абавязковым акладным страхаваньні ў 1928-29 апэрацыйным годзе.

1. ПА СЕЛЬСКІМ СТРАХАВАНЬНІ.

§ 1. Фонд льгот для насельніцтва па абавязковым акладным страхаваньні разьмяркоўваецца паміж раённымі акруговымі камісіямі па адзіным сельска-гаспадарчым падатку. У склад акруговых падатковых камісій уводзяцца з правам пастаноўчага голасу загадчыкі (інспэктары) акруговых страхавых агэнцтваў (інспэктарыятаў).

§ 2. Акруговы фонд льгот павінен разьмяркоўвацца паміж раёнамі ў залежнасьці ад эканамічнага становішча сялянскіх гаспадарак, з тым, каб ва ўсіх раёнах бяднейшае насельніцтва было аднолькава ахоплена ільготамі.

§ 3. Раённы фонд льгот паміж сельскімі і местачковымі саветамі разьмяркоўваецца раённымі падатковымі камісіямі, з удзелам у іх раённых страхавых агэнтаў [illegible]

в) перасяленцамі і расьсяленцамі і іх аб'яднаньні (арцелямі, камунамі), якія перасяляюцца і расьсяляюцца паводле правілаў аб земляўпарадкаваньні і перасяленьні на новыя месцы, калі гэтымі гаспадаркамі ў працягу з 1 ліпеня 1927 г. да 1 ліпеня 1928 году пабудаваны на нова адведзеных мясцох будынкі, патрэбныя для сталага вядзеньня гаспадаркі;

г) імігрантамі і рээмігрантамі, якія вядуць сельскую гаспадарку сваею працаю;

д) цыганамі, якія перайшлі на сталае працоўнае жыцьцё, калі яны фактычна пасяліліся на зямлі з належнага дазволу зямельных органаў не раней 1-га студзеня 1926 году і

е) працоўным насельніцтвам мястэчак, якія перасяліліся або расьсяліліся ў парадку правілаў аб земляўпарадкаваньні і расьсяленьні.

Увага. Льготы гаспадаркам, пералі- [illegible]

—у разьмеры ад дваццаці пяці (25) да пяцідзесяці (50) процантаў акладу плацяжоў па вызначэньні сельскіх ці местачковых камісій і

г) дабравольныя пажарныя арганізацыі, якія існуюць на падставе зацьверджаных у законным парадку статутаў.

Увага 1. Да асоб, узятых у шэрагі Чырвонай арміі і Чырвонага флёту, на сем'і якіх пашыраюцца льготы па абавязковым акладным страхаваньні, належаць: 1) вайскоўцы радавога, а таксама і начальніцкага (каманднага, адміністрацыйнага, палітычнага, мэдыцынскага і вэтэрынарнага) складу, якія знаходзяцца на абавязковай службе ў кадравым складзе Чырвонай арміі (у тым ліку ў войску Аб'яднанай Дзяржаўнай Палітычнай Управы і канвойнай варты, 2) узятыя для правядзеньня дапрызыўнай і па-за вайсковай падрыхтоўкі і на вучэбныя зборы ў якасьці інструктароў асобы начальніцкага складу, якія лічацца ў пераменным складзе тэрытарыяльных часьцей, у доўгатэрміновым адпуску і ў запасе Чырвонай арміі і 3) асобы, звольненыя ад абавязковай службы ў кадравым складзе Чырвонай арміі і Чырвонага флёту ў доўгатэрміновы водпуск, у запас альбо зусім ад службы пасьля 1-га сакавіка 1928 г.

Знаходжаньне члена сям'і на вайсковай службе пацьвярджаецца пасьведчаньнем, якое выдаецца з месца службы, а таксама можа правярацца па дакумэнтах фінансавых частак раённых выканаўчых камітэтаў.

Пад сем'ямі асоб, што адбываюць сапраўдную вайсковую службу разумеюцца: кроўна-працоўныя аб'яднаньні асоб рознага сваяцтва, якія жывуць супольна і вядуць адну гаспадарку альбо жывуць на супольныя сродкі. Да такіх сем'яў належаць і асобы, што ўвайшлі ў сям'ю пасьля шлюбу, а таксама прымакі.

Увага 2. Калі сем'і чырвонаармейцаў і чырвонафлётцаў або былыя чырвоныя партызаны і іх сем'і ўваходзяць у склад калектыўнай гаспадаркі (арцелі, камуны і інш.) і сваё асобнае гаспадаркі ня маюць, то калектыўная гаспадарка павінна быць вызвалена ад выплаты акладу страхавых плацяжоў (гл. літ. «б» і «в» гэтага параграфу), якія прыпадаюць на долю кожнай маючай права на льготу чырвонаармейскай, чырвонафлёцкай і былога чырвонага партызана сям'і.

Увага 3. Сем'і чырвонаармейцаў, чырвонафлётцаў і былых чырвоных партызанаў маюць права толькі на льготу па акладу. Нядоімка мінулага году ў парадку памянёных льгот ня зьнімаецца.

Увага 4. Калі сем'ям чырвонаармейцаў і чырвонафлётцаў, былым чырвоным партызанам і іх сем'ям па стану іх гаспадарак льгота належыць у большым разьмеры, чым паказана ў літ. «б» і „в" гэтага параграфу, альбо гэтыя гаспадаркі могуць быць вызвалены ад выплаты ўсіх акладных страхавых плацяжоў на падставе льгот бяднейшаму насельніцтву, то ў такіх выпадках яны атрымоўваюць большую льготу.

Увага 5. Льготы дабравольным пажарным арганізацыям выяўляюцца ў дармовым страхаваньні пажарных будынкаў (дэпо і пунь) і штатнага конскага складу паводле норм акладнога страхаваньня.

§ 8. Пасьля задаволеньня льготамі гаспадарак, паказаных у § 7 гэтай інструкцыі, рэшта льготнага фонду разьмяркоўваецца паміж:

а) бяднейшымі гаспадаркамі, а таксама гаспадаркамі, зруйнаванымі навальнымі бядотамі (пажар, градабіцьце, вымачкі, вымаразкі, гураган, разводзьдзе, поўная ці частковая гібель пасеваў (або сенажаці, паморак на жывёлу і крадзеж жывёлы);

б) інвалідамі вайны і працы, аднесенымі да першай, другой і трэцяй катэгорыі інвалідnасьці;

§ 12. Скаргі на пастановы сельскіх і местачковых камісій могуць падавацца ў раённую падатковую камісію на працягу 2-х тыдняў ад дня павешаньня сьпісаў у сельскім ці местачковым савеце.

Пастановы раённых падатковых камісій лічацца канчатковымі.

§ 13. Калі будзе страхавая страта ў гаспадарцы, якая вызвалена ў парадку льгот цалкам ці часткова ад выплаты акладных страхавых плацяжоў, то зьнятая сума не ўтрымоўваецца з страхавой адплаты.

§ 14. Калі страхавальнікі, якім дадзены льготы, выплацілі страхавыя плацяжы да моманту дачы ім льгот, то лішкі ўнесеных сум зварочваюцца страхавальніку альбо, з іхняй на гэта згоды, залічваюцца ў рахунак плацяжоў будучага году.

II. ПА ГАРАДЗКІМ СТРАХАВАНЬНІ.

§ 15. Льготы па гарадзкім акладным страхаваньні даюцца тым-жа самым катэгорыям страхавальнікаў і ў такім самым разьмеры, як і па сельскім акладным страхаваньні (гл. §§ 7, 8, 9, 10, 13 і 14 гэтай інструкцыі).

§ 16. Для вызваленьня ад выплаты акладных страхавых плацяжоў у гарадох складаюцца камісіі з старшыні прадстаўніка гарадзкога савету і членаў па аднаму ад: камітэту таварыства ўзаемадапамогі, аб'яднаньня прафэсыянальных саюзаў, страхавога агенцтва (інспэктарыяту) і інспэктарыяту сацыяльнага забясьпечаньня.

§ 17. Сем'ям чырвонаармейцаў і чырвонафлётцаў, а таксама дабравольным пажарным арганізацыям ільгота даецца пры зборы плацяжоў.

Іншыя страхавальнікі, якія жадаюць атрымаць льготу, павінны падаць аб гэтым заяву ў страхавое агэнцтва (інспэктарыят).

§ 18. Страхавыя агэнцтвы павінны абавязкова правяраць матар'яльнае становішча асоб, што падалі заявы з хадайніцтвамі аб вызваленьні ад выплаты акладных страхавых плацяжоў. Пасьля праверкі гэтыя заявы з заключэньнем страхавога агэнцтва (інспэктарыяту) ідуць на разгляд камісіі (гл. § 16 інструкцыі).

Пастановы камісіі лічацца канчатковымі.

Увага. Сьпісы асоб, вызваленых ад плацяжоў з адзнакай аб зьнятай суме, павінны быць вывешаны ў страхавых агэнцтвах для ведама насельніцтва.

§ 19. Нескарыстаны льготны фонд у асобных гарадох з тае прычыны, што няма кантынгэнту асоб, якія маюць правы на льготы, складае рэспубліканскі фонд і разьмяркоўваецца кіраўніцтвам Дзяржаўнага Страхаваньня БССР паміж іншымі гарадамі, якія патрабуюць дадатковага фонду льгот.

Старшыня Эканамічнай Нарады пры Савеце Народных Камісараў БССР **М. Карклін.**

Нам. Кіраўніка Спраў СНК і Эканамічнай Нарады БССР **В. Крывіцкі.**

20 ліпеня, 1928 г. Менск.

Постановление

Экономического Совещания при Совете Народных Комиссаров БССР

О РАСПРЕДЕЛЕНИИ И ПРЕДОСТАВЛЕНИИ ЛЬГОТ ПО ОБЯЗАТЕЛЬНОМУ ОКЛАДНОМУ СТРАХОВАНИЮ В 1928-29 ОПЕРАЦ. ГОДУ.

1. Поручить окружным исполнительным комитетам распределить между районами согласно приложенной при сем инструкции, фонд льгот по обязательному окладному страхованию, установленный Советом Труда и Обороны для сельских местностей в размере 12 проц. и для городских — в размере 7 проц.—от суммы исчисленного оклада по всем видам окладного страхования.

2. Поручить Правлению Государственного Страхования БССР, не ожидая результатов окончательного начисления сумм оклада по округам БССР на 1928-1929 г., уведомить окружные исполнительные комитеты о сумме фонда льгот, [illegible]

3. Поручить окружным исполнительным комитетам удовлетворить льготами беднейшее население не позже 1-го октября 1928 г.

Председатель Экономического Совещания при Совете Народных Комиссаров БССР **М. Карклин.**

Зам. Управляющего делами Совета Народных Комиссаров и Экономического Совещания БССР **В. Кривицкий.**

20 июля 1928 г. г. Минск.

ИНСТРУКЦИЯ

о порядке предоставления населению БССР льгот по обязательному окладному страхованию в 1928-29 операц. году.

I. ПО СЕЛЬСКОМУ СТРАХОВАНИЮ.

[illegible]

в) бывшие красные партизаны и их семьи—в размере от двадцати пяти (25) до пятидесяти (50) процентов оклада платежей по определению сельских или местечковых комиссий и

г) добровольные пожарные организации, существующие на основании утвержденных в законном порядке уставов.

Примечание 1: К лицам, призванным в ряды Красной армии и Красного флота, на семьи которых распространяются льготы по обязательному окладному страхованию, относятся: 1) военнослужащие как рядового, так и начальствующего (командного, административного, политического, медицинского и ветеринарного) состава, которые состоят на непрерывной службе в кадровом составе Красной армии (в том числе в войсках Об'единенного Государственного Политического Управления и Конвойной стражи); 2) призванные для проведения допризывной и вневойсковой подготовки и на учебные сборы в качестве инструкторов лица начальствующего состава, которые состоят в переменном составе территориальных частей, в долгосрочном отпуску и в запасе Красной армии и 3) лица освобжденные от беспрерывной службы в кадровом составе Красной армии и Красного флота в долгосрочный отпуск, в запас или совсем от службы после 1-го марта 1928 г.

Нахождение члена семьи на военной службе потверждается удостоверением, выдаваемым по месту службы, а также может проверяться по документам финансовых частей районных исполнительных комитетов.

Под семействами лиц, отбывающих действительную военную службу подразумеваются: родственно-трудовые об'единения лиц совместно живущих и ведущих одно хозяйство или живущих на общие средства. К этим семействам принадлежат лица, вошедшие (в семьи) после брака, а также примаки.

Примечание 2. Если семьи красноармейцев и краснофлотцев или бывш. красные партизаны и их семьи входят в состав коллективного хозяйства (артели, коммуны и т. д.) и своего отдельного хозяйства не имеют, то коллективное хозяйство должно быть освобождено от уплаты оклада страховых платежей (см. лит. „б" и „в" этого параграфа), падающего на долю каждой имеющей право на льготу красноармейской, краснофлотской и бывшего красного партизана семьи.

Примечание 3. Семьи красноармейцев и краснофлотцев и быв. красных партизан имеют право только на льготу по окладу. Недоимка прошлого года в порядке упомянутых льгот не снимается.

Примечание 4. Если семьи красноармейцев и краснофлотцев, быв. красным партизанам и их семьям по состоянию их хозяйства льгота полагается в большем размере, чем указано

[illegible] ждаться от уплаты окладных страховых платежей полностью или частично.

Примечание. Если за перечисленными в этом параграфе хозяйствами, которые будут освобождены от выплаты оклада за 1928-29 год, числится недоимка страховых плажей, то последняя уменьшается в такой же части или проценте, как и оклад (полностью или частично).

§ 10. Снятая вместе с окладом недоимка засчитывается в общий фонд льгот.

§ 11. При освобождении отдельных хозяйств от уплаты окладных страховых платежей, сельские и местечковые комиссии должны руководствоваться списками маломощных хозяйств.

На освобожденные от уплаты страховых платежей хозяйства сельскими и местечковыми комиссиями составляются списки в двух экземплярах, каковые передаются на утверждение районной налоговой комиссии (см. § 3 инструкции).

После утверждения один экземпляр списка передается в страховое агентство, а второй—возвращается сельскому или местечковому совету и вывешивается к общему сведению населения.

§ 12. Жалобы на постановления сельских и местечковых комиссий могут подаваться в районную налоговую комиссию в 2-х недельный срок со дня вывешивания списков в сельском или местечковом совете.

Постановления районных налоговых комиссий считаются окончательными.

§ 13. В случае страхового убытка в хозяйстве, освобожденном в порядке льгот полностью или частично от уплаты окладных страховых платежей, снятая сумма не удерживается из страхового вознаграждения.

§ 14. Если страхователи, коим предоставлены льготы, уплатили страховые платежи до момента дачи им льгот, то излишки внесенных сумм возвращаются страхователю, или, с их на это согласия, засчитываются в счет платежей будущего года.

II. ПО ГОРОДСКОМУ СТРАХОВАНИЮ.

§ 15. Льготы по городскому окладному страхованию предоставляются тем же категориям страхователей и в том же размере, как и по сельскому окладному страхованию. (См. §§ 7, 8, 9, 10, 13 и 14 инструкции).

§ 16. Для освобождения от уплаты окладных страховых платежей в городах составляются комиссии под председательством представителя городского совета и членов по одному от: комитета товарищества взаимопомощи, об'единения профсоюзов, страхового агентства (инспектората) і инспектората социального обеспечения.

§ 17. Семьям красноармейцев и краснофлотцев, а также добровольным пожарным организациям льготы предоставляются при сборе платежей.

Прочие страхователи, желающие получить льготу, должны подать об этом заявление в страховое агентство (инспекторат).

§ 18. На страховые агентства возлагается обязательство проверять материальное положение подавших заявления с ходатайствами об освобождении от уплаты окладных страховых платежей. После проверки эти заявления с заключением страхового агентства (инспектората) поступают на рассмотрение комиссии (см. § 16 инструкции).

Постановления комиссии считаются окончательными.

Примечание: Списки лиц, освобжденных от платежей с отметкой о снятой сумме должны быть вывешены в страховых агентствах для сведения населения.

§ 19. Неиспользованный льготный фонд по отдельным городам за отсутствием контингента лиц, имеющих право на льготы, составляет республиканский фонд и распределяется Правлением Госстраха БССР между другими городами, нуждающимися в дополнительном фонде льгот.

Председатель Экономического Совещания при СНК БССР **М. Карклин.**

Зам. Управляющего делами Совета Народных Комиссаров и Экономического Совещания БССР **В. Кривицкий.**

20 июля, 1928 г. г. Минск.

Апавяшчэньне.

— У пятніну, 3 жніўня, а 7 гадз. увечары ў акр. аддзеле АК КП(б)Б (3 паверх), адбудзецца нарада сэкратароў камфракцый па пытаньні аб „Рабоце фракцыі", на якую павінны абавязкова зьявіцца наступныя таварышы:

1. Ад фракцыі МЦРК—Зінгерман, 2. Ад фракцыі Белкаапсаюзу — Наўлянскі, 3. Ад фракцыі Белсельсаюзу—Аксючыц, 4. Ад фракцыі Белжылсаюзу—Левін, 5. Ад фракцыі АВК—Нахільніцкі, 6. Ад фракцыі Шэфтаварыства—Гершон, 7. Ад фракцыі Белсельтрэсту—Храмецкі, 8. Ад фракцыі саюзу савгандальслужачых —Арановіч, 9. Ад фракцыі Рабземлес—Вайтэнкаў, 10. Ад фракцыі Учпрафсожу МББ — Любіч, 11. Ад фракцыі учпрафсожу Зах.—Чыневіч, 12. Ад фракцыі саюзу швэйнікаў — Сулькіна, 13. Ад фракцыі ЦСПСБ—Каплан, 14. Ад фракцыі завкому заводу дрэваапрацоўнік—Дабравольскі, 15. Ад фракцыі завкому заводу Бальшавік—Клерын.

Менакругком КПБ.

Справачны аддзел.

КАТЫРОЎКА ПАЗЫК (НА 2-VIII 1928 г.).

Абл. 1 дзярж. паз. — прад. 4—64, куп. 4—62.

Абл. 2 дзярж. паз.—прад. 5—16,5 куп. 5—14,5.

Абл. 3 сял. паз.—прад. 5—02, куп. 5—00.

Абл. 10 пр. паз. 27 году —прад. 25,98, куп. 25—88.

Абл. дзярж. паз. 26 г. — прад. 122, куп. 120.

Абл. 12 пр. дзярж. паз. прад. 102—08, куп. 102—03.

Абл. 6 проц. паз. індустр. прад. 25—22 куп. 25—12.

ХРОНІКА.

Сьвяткаваньне 25-гадовага юбілею II зьезду партыі.

Сьвяткаваньне 25-годзьдзя II зьезду партыі прафсаюзамі БССР будзе праводзіцца цэлы месяц да 30 жніўня.

Як-жа прафсаюзы адзначаць гэта сьвята?

Папершае, па ўсіх прафсаюзных садох, клюбах і па ўсіх прадпрыёмствах 4-5 жніўня будуць праведзены агульныя сходы членаў прафсаюзаў. На гэтых сходах будуць пастаўлены даклады аб 25-годзьдзі II зьезду.

Усе прафсаюзныя бібліятэкі і чытальні ў часе сьвяткаваньня арганізоўваюць выстаўкі літаратуры, якая малюе гісторыю УсеКП(б). На працягу гэтага пэрыяду прафсаюзы Менску наладзяць шэраг экскурсій у Музэй Рэвалюцыі.

11 і 12-га жніўня ў садзе «Прафінтэрн» будзе наладжана масавае гуляньне членаў прафсаюзаў. Культаддзел ЦСПСБ плян гэтага гуляньня даручыў апрацаваць спэцыяльна ўтворанай камісіі.

2-я пазыка індустрыялізацыі.

Рабочыя Менску вельмі цікавяцца пазыкай.

31-га ліпеня пры культаддзеле ЦСПСБ адбылася нарада культпрацаўнікоў ЦП саюзаў. На гэтай нарадзе абгаварвалася пытаньне аб 2-ой пазыцы індустрыялізацыі.

На нарадзе высьветлілася, што рабочыя выяўляюць вялікую зацікаўленасьць да новай пазыкі індустрыялізацыі.

Нарада пастанавіла думкі і настроі асобных груп рабочых падтрымаць шляхам высьвятленьня гэтых настрояў у друку. Прызнана таксама неабходным навокал пытаньня рэалізацыі 2-ой пазыкі індустрыялізацыі згрупаваць грамадзкую думку прафсаюзных мас. Для гэтай мэты даручана прафактыву ў часе абедзенага перапынку, а таксама бібліятэкарам у прафсаюзных бібліятэках праводзіць гутаркі і галосныя чыткі ў газэт аб мэтах і задачах выпускаемай пазыкі, а таксама і знаёміць па газэтах з думкамі рабочых буйных прамысловых цэнтраў па пытаньні удзелу працоўных у рэалізацыі 2-ой пазыкі індустрыялізацыі.

Падпісаліся на пазыку.

Камсамольская ячэйка Нар. Кам. Працы БССР 28-га ліпеня ў часе сходу правяла падпіску на 2-ю пазыку індустрыялізацыі.

Падпіска дала звыш 400 руб.

ПАДРЫХТОЎКА РЭЕК ДЛЯ ТРАМВАЮ.

[illegible] зволіцца, бык у бягучым сэзоне будзе скончана ўся праца, вызна- [illegible] рыдычна па меры патрэбы для агульнай кансультацыі.

Аб водпусках членам прэзыдыуму ЦВК.

Прэзыдыум ЦВК пастанавіў даць з 1-га жніўня г. г. водпускі членам прэзыдыуму ЦВК: т. т. Ашаровічу А. і Прышчэпаву З.—месячны водпуск і тав. Яцкевічу С.—паўтарамесячны.

Узмацніць антырэлігійную прапаганду.

7-га ліпеня ў памяшканьні клюбу савгандальслужачых адбылося пашыранае пасяджэньне савету „Бязбожнік" сумесна з упаўнаважанымі.

На гэтым пасяджэньні быў заслухан даклад тав. Пакроўскага аб чарговых задачах антырэлігійнай прапаганды.

Выступіўшыя ў спрэчках таварышы адзначылі слаба разгорнутую працу па антырэлігійнай прапагандзе, указваючы, што да гэтага часу па гэтай справе мала што зроблена як саветам „Бязбожнік", так і прафсаюзамі.

Па няпоўным даным, па БССР налічваецца да 9000 сяброў саюзу «Бязбожнік», прычым, лепш усяго антырэлігійная праца абстаіць у Аршанскай акрузе і зусім слаба разгорнута па Віцебскай.

Усе выступіўшыя ў спрэчках адзначылі неабходнасьць узмацненьня антырэлігійнай прапаганды.

На гэтым-жа пасяджэньні пастаноўлена склікаць у хуткім часе сход упаўнаважаных савету «Бязбожнік», на якім будзе выпрацаван плян антырэлігійнай працы па Менскай акрузе.

Сход прайшоў вельмі ажыўлена. У спрэчках выказаліся шмат таварышоў.

Наогул, гэты сход паказаў, што з боку працоўных маецца вялікая зацікаўленасьць у галіне разьвіцьця антырэлігійнай прапаганды.

„Тыдзень Чырвонага Крыжу".

Прэзыдыум Цэнтральнага Камітэту Беларускага т-ва Чырвонага Крыжу на сваім апошнім пасяджэньні пастанавіў правесьці па БССР «Тыдзень Чырвонага Крыжу».

«Тыдзень» будзе праводзіцца з 18-га да 25-га лістапада.

Сэкратар ЦК Беларускага т-ва Чырвонага Крыжу, у гутарцы з нашым супрацоўнікам, паведаміў наступнае аб задачах «Тыдню».

«Тыдзень» будзе праходзіць пад лёзунгам узмацненьня нізавых органаў т-ва, арганізацыі новых ячэек і ўцягненьня новых колаў працоўцых у шэрагі т-ва.

„Тыдзень" ставіць сабе таксама мэтаю пашырыць работу па падрыхтоўцы шырокіх працоўных мас да санітэрнай абароны.

Асаблівая ўвага пры правядзеньні кампаніі будзе зьвернута на ўзмацненьне працы Чырвонага Крыжу на вёсцы.

У часе «Тыдню» будуць праводзіцца агульныя сходы сяброў т-ва, прафсаюзныя і сялянскія сходы для растлумачэньня мэтаў і задач Чырвонага Крыжу.

Апроч таго, да часу «Тыдню» прыстасоўваецца арганізацыя спэцыяльных інсцэніровак, а таксама масавых выхадаў санітарных дружын і гурткоў першай дапамогі.

Для ўзмацненьня матар'яльнага становішча т-ва, у часе „Тыдню" будуць праводзіцца зборы сродкаў, арганізацыя вечароў і спэктакляў і г. д.

Трэба спадзявацца, што кампанія «Тыдню Чырвонага Крыжу» ўскалыхне шырокія працоўныя масы і ўзмацніць дзейнасьць т-ва.

Да арганізацыі цэнтральнага мяснога рынку.

Пры менскім халадзільніку ў бліжэйшым часе распачнецца пабудова спэцыяльнага мяснога рынку. Мэта пабудовы рынку—палепшаньне становішча мясной справы ў Менску і жаданьне ўтварыць больш спрыяючыя ўмовы для прадажы мяса. Пабудова рынку будзе каштаваць 10.000 руб.

Новы кадр бязбожнікаў.

31-га ліпеня закончылі сваю працу курсы па падрыхтоўцы актыву бязбожнікаў. Курсы скончыла 40 чал.

Скончыўшыя будуць выкарыстаны ў якасьці кіраўнікоў гурткамі бязбожнікоў на прадпрыёмствах.

Перавыбары нізавых органаў Чырвонага Крыжу.

ЦК Беларускага т-ва Чырвонага Крыжу пастанавіў правесьці справаздачна-перавыбарную кампанію нізавых органаў т-ва ў наступныя тэрміны.

Перавыбарная кампанія бюро ячэек Чырвонага Крыжу будзе праходзіць з 1-га сьнежня 1928 г. па 1-га лютага 1929 г.

Перавыбары раённых камітэтаў будуць праходзіць з 1-га лютага па 1-га сакавіка 1929 г.

Перападрыхтоўка загадчыкаў хат-чытальняў.

У сярэдніх лічбах ліпеня скончылі сваю працу ўсебеларускія курсы па перападрыхтоўцы загадчыкаў хат-чытальняў. На курсах займалася 31 чалавек. Курсы працавалі на працягу месяца.

Да гастроляй маскоўскай опэры.

У суботу, 4 жніўня, у Белдзяржтэатры пачынаюцца гастролі маскоўскае мастацкае опэры—пад кіраўніцтвам Г. М. Камісаржэўскага. У складзе групы шмат вядомых артыстаў: В. Осіпаў (бас Маскоўскага Вялікага Тэатру), Е. Боголепава (драм. сапрано Ленінградз. Акад. Опэры), К. Селізарава (каларатур.), Б. Альбіцкая (лірыч.) мэцца-сапрано, Е. Хорына, Н. Карсакава, В. Брыгіневіч (драм.), З. Канабург (лірычн.), барытоны—В. Шахрай, П. Паўлоўскі, басы—В. Шарашыдзе, В. Сакалоўскі.

Опэры ідуць у пастаноўцы заслужонага артыста рэспублікі вядомага рэжысэра Н. Багалюбава.

Для адчыненьня пастаўлена будзе «Аида», у якой адбудзецца першае выступленьне Е. Боголепавай (Аида), Е. Хорынай (Амнэрыс), Е. Амяльлянава (Радамэс), П. Паўлоўскага і Шарашыдзе.

Перавыбары дэлегацкіх сходаў.

Сёлета перывыбарная кампанія дэлегацкіх сходаў па БССР будзе праводзіцца з 15-га верасьня да 15-га кастрычніка.

У хуткім часе пачнецца падрыхтоўчая работа да перавыбараў дэлегацкіх сходаў.

Да пабудовы Ўрадавага дому.

Управа рэспубліканскага інжынэра НКУС вядзе падрыхтоўчую работу па выяўленьні характару і разьмеру будынку, а так сама і месца для пабудовы ў Менску Ўрадавага дому.

Да пабудовы гэтага дому мяркуецца прыступіць вясною 1929 г.

У гэтым доме будуць зьмешчаны ўсе вышэйшыя ўрадавыя ўстановы і наркаматы.

Для пабудовы гэтага дому мяркуецца абвясьціць усесаюзны конкурс на лепшы праэкт.

Выпрацоўка ўмоў конкурсу, правядзеньне яго і далейшая дэтальная распрацоўка праэкту патрабуюць вялікі час.

У сувязі з гэтым, наркаматам неабходна ў тэрміновым парадку прадставіць ва ўправу рэспубліканскага інжынэра Нар. Кам. Унутраных Спраў патрэбныя даныя.

Паміж іншым, ня ўсе наркаматы ўлічваюць, што тэрмін да пачатку работ не вялікі, і затрымліваюць прадстаўленьне даных.

За безгаспадарчасьць і злоўжываньні—да адказнасьці.

Цэлым шэрагам допісаў селькоры ўказвалі на безгаспадарчасьць і злоўжываньні ў Любовінскім сельсавеце Буда-Кашалёўскага раёну.

Была створана камісія па абсьледаваньню, на падставе работ якой прэзыдыум Гомельскага акрвыканкому, заслухаўшы даклад аб выніках работы камісіі, пастанавіў: даручыць РСІ ўвесь матэрыял накіраваць пракурору для прыцягненьня вінаватых да судовай адказнасьці.

Зьняць з працы старшыню сельсавету Сталыпіна, вывесьці яго з складу сельсавету і давесьці аб гэтым да ведама Бабруйскага акрвыканкому, сябрам якога Сталыпін састаіць.

РВК зьвярнуць асаблівую ўвагу на [illegible]

Прыезд кіно-экспэдыцыі ў Менск.

[illegible]

200.000 руб. на загатоўку масла.

[illegible]

З гэтай сумы 150.000 руб. пастаноўлена адпусьціць Віцебскаму, Менскаму і Гомельскаму цэрабкопам.

Загатоўленае масла будзе захоўвацца на халадзільніках.

Хутка пачнецца пабудова цэнтральнай пральні.

Менская інспэкцыя аховы здароўя ўжо сёлета мяркуе распачаць пабудову цэнтральнай пральні для абслугоўваньня ўсіх лекавых установаў гораду Менску. Праэкт пральні даручана скласьці інжынэру т. Селіванаву. Пабудову пральні мяркуецца скончыць у наступным годзе.

Ліст рэктара БДУ.

Паважаны т. рэдактар!

Дазвольце падзяліцца праз вашу паважаную газэту наступнымі думкамі:

Пасьля сканчэньня Гістарычнага Тыдню ў Бэрліне, я паехаў у Кёльн на выстаўку друку.

Першы павільён, які я аглядаў, быў савецкі павільён. У першую чаргу я стаў шукаць беларускі аддзел. Добра ведаю, што Беларускі НКАсьветы паслаў на выстаўку ўсе выданьні Беларусі, якія яскрава прадстаўляюць беларускі друк у рэвалюцыйныя часы. Мне вельмі было пажадана разглядзець і параўнаць беларускі друк з друкам іншых Саюзных Рэспублік, каб ясьней выявіць нашы дасягненьні ў гэтым напрамку.

Нажаль, нічога гэтага я зрабіць ня мог. Папершае, я з вялікаю цяжкасьцю, дый то пры дапамозе аднаго з членаў выставачнага камітэту, знайшоў беларускі аддзел, які аказаўся закінутым на 2 паверсе ў кутку. Беларускі друк быў прадстаўлены вельмі слаба: 10-12 кніжак—і толькі. Куды дзяваліся ўсе экспанаты—я ня ведаю, але скласьці поўнае прадстаўленьне аб беларускім друку, на падставе матар'ялаў выстаўкі, не зьяўляецца магчымым. Безумоўна, тут зроблена кім-та вялікая памылка, і трэба разглядзець, хто зьяўляецца вінаўнікам такой арганізацыі беларускага аддзелу. Я добра ведаю, што з боку НК Асьветы БССР прыняты ўсе мерапрыёмствы, каб выявіць прычыны адсутнасьці беларускіх экспанатаў на выстаўцы ў Кёльне. Я лічу неабходным, каб пасланы былі новыя экспанаты з тым, каб беларускі друк быў прадстаўлены поўнасьцю. Месяцы—жнівень, верасень і палова кастрычніка—гэта будуць месяцы, у якія будзе найбольшая наведваемасьць выстаўкі, і будзе вельмі шкода, калі ўсе наведваючыя выстаўку азнаёмяцца з беларускім друкам толькі на падставе тых выпадкова выстаўленых кніжак, якія знаходзяцца ў Кёльне.

Рэктар Ун-ту, праф. У. ПІЧЭТА.

31-7-28 г.

Адказны рэдактар **М. КУДЗЕЛЬКА**

ТЭАТР—КІНО.

ЛЕТНІ САД КІНО «КУЛЬТУРА». Савецкая, 71.	Мастацкі фільм „ЗЯЛЁНЫ ШУМ". ЗВЫШ ПРАГРАМЫ ГАСТРОЛІ МАР'І ДАНСКОЙ са сваімі сэнсацыйнымі нумарамі.
КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА".	З аўторка 31 ліпеня пасьля доўгага перапынку зноў на нашым экране папулярная акторка МАР'Я ЯКОВІНІ ў фільму „У плывучым доме". Драма ў 7 частках.
КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».	ТОЛЬКІ 3 ДНІ. ГРАНДЫЁЗНЫ ФІЛЬМ. „ГІШПАНСКАЯ ТАНЦОРКА" у 8 частках. Каса адчынена з 5 г. Пач. 1-га сэансу а 7 гадз. 30 хв.